

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έτος 61 – Τεύχος 7

Ίούλιος - Αύγουστος 2012

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ του Μακ. Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: Κλάδου Εκδόσεων τής Ἐπικοινωνιακῆς καί Μορφωτικῆς
Ἰπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κηφισίας κ. Κύριλλος

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ: Ἀλέξανδρος Ἰ. Κατσιάρας

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ 2011 ΜΕ ΕΝΙΑΥΣΙΑ ΘΗΤΕΙΑ: Ἀρχμ. Νικόδημος Σκρέττας, Ἀρχμ. Σωτήριος Κοσμόπουλος, Ἀρχμ. Ἀγαθάγγελος Κόκλας, Ἀρχμ. Ἀμβρόσιος Γκουρβέλος, Πρωτ. Θεμιστοκλῆς Χριστοδούλου, Καθηγ. Κων/νος Κορναράκης – ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΓΛΗΣ: Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη. – ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Χαράλαμπος Κωστόπουλος – ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΕΙΜΕΝΩΝ: Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη, Κων. Χολέβας καί Βασίλειος Τζέρπος. – ΣΤΟΙΧΕΙΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἰπεύθυνος Τυπογραφείου: Χ. Κωβαῖος, Ἰασίου 1 – 115 21 Ἀθήνα, Τηλ.: 210-7272.356 – Fax 210-7272.380. Τιμή τεύχους 1 € (γιά ὄσους δέν τό δικαιούνται δωρεάν).

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ:

Ἰωάννου Γενναδίου 14, 115 21, ΑΘΗΝΑ Τηλ: 210 72.72.253, Fax: 210 72.72.251
e-mail: efimerios@ecclesia.gr

Ἐξώφυλλο: Ἔργο τοῦ Περικλῆ Βυζάντιου.

Τὸ Περιοδικό «Ἐφημέριος» δέν εὐθύνεται γιὰ τὸ γλωσσικό ἰδίωμα τῶν ἀρθρογράφων του.

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Έτος 61

Ιούλιος - Αύγουστος 2012

Τεύχος 7

Περιεχόμενα

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΤΣΙΑΡΑ	
Είσοδικόν	3
ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΕΡΖΗ	
Έρωσύνη - Έκκλησία - Ευχαριστία	4
ΠΡΩΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	
Δύο φορές ειπώθηκε ή επί του Όρους Όμιλία;	8
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ Ι. ΣΚΑΛΤΣΗ	
Ό προφήτης Ήλιος στό Έορτολόγιο	9
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Σ. ΚΑΡΙΩΤΟΓΛΟΥ	
Κατήχηση και προσηλυτισμός	13
ΑΡΧΙΜ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ	
Κυριακή Β΄ Λουκά	15
ΠΡΩΤ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Α. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ	
Κουάκεροι στην Ελλάδα	18
ΠΡΩΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΛΛΙΑΝΟΥ	
Τών Παρακλήσεων οί ταπεινοί ίσοκράτες...	21
ΣΥΝΑΞΑΡΙΟΝ	
Μωσής ό Αίθίοψ	23
Έπικοινωνία	25
Ή Βιβλιοθήκη του Έφημερίου	27
Βιβλιοπαρουσίαση	29
Μηνολόγιο	31

«Ἄλλά καί ἀπό τό ἐξῆς σημεῖο εἶναι φανερό ὅτι ἡ μακαρία Παρθένος ἦταν ἀπαλλαγμένη ἀπό κάθε κακία: Ἀπό τό ὅτι εἶχε εἰσέλθει στό ἁγιώτατο τμήμα τοῦ ναοῦ, τά ἼΑγια τῶν ἸΑγίων, πού ἦταν ἄβατο καί γιά τόν ἴδιο τόν ἸΑρχιερέα, ἐάν προηγουμένως δέν εἶχε καθαριθεῖ ἀπό κάθε ἄμαρτία, μέ τόν τρόπο, βέβαια, πού ἦταν δυνατό νά καθαρίζονται τότε οἱ ἄμαρτίες. Διότι, μέ τό ὅτι δέν εἶχε ἀνάγκη ἡ Μαρία ἐξιλαστήριες θυσίες καί ἄλλους καθαρισμούς, ἀπέδειξε ὅτι δέν εἶχε τίποτε γιά νά καθαρίσει. Καί δέν εἰσῆλθε ἀπλῶς στά ἼΑγια τῶν ἸΑγίων μέ αὐτόν τόν τόσο παράδοξο τρόπο, ἀλλά καί κατοίκησε ἐκεῖ ἀπό βρέφους μέχρι τή νεανική Της ἡλικία. Δέν ὑπῆρξε ἔτσι ἀνάγκη γιά καθαριστήριες θυσίες, οὔτε κατά τή γέννηση, οὔτε κατά τήν ἀνάπτυξή Της. Καί τό ἐκπληκτικό εἶναι ὅτι καί στούς ἀνθρώπους πού ζοῦσαν ἐκεῖνα τά χρόνια δέν φαινόταν νά ἀντιβαίνει σέ κανένα ἀπό τούς ἱερούς θεσμούς αὐτό τό πράγμα, τό νά φρίττει δηλαδή καί νά τρέμει ὁ ἸΑρχιερέας νά διασχίσει τήν εἴσοδο, καί αὐτό μιά φορά τό χρόνο καί χωρίς νά ἔχει παραλείψει τίς ἐξιλαστήριες θυσίες, ἡ δέ Παρθένος νά χρησιμοποιεῖ τά ἼΑγια τῶν ἸΑγίων ὡς κατοικία Της καί νά τρώγει καί νά κοιμᾶται καί νά περνᾷ ἐκεῖ ὀλόκληρη τή ζωή Της. Συμμετεῖχε, λοιπόν, ἡ Παρθένος στά ἀνθρώπινα, ἀλλά κατά ἕνα ἀνώτερο τρόπο ἀπό τούς ἄλλους ἀνθρώπους».

(Ν. Καβάσιλα: Ἡ Θεοτόκος. Ἐκδ. Τῆνος, Ἀθήνα 1968, σ. 88).

Σεβαστοί πατέρες,

στό τεῦχος Ἰουλίου-Αὐγούστου πού ἔχετε στά χέρια σας, ὁ ἐκπαιδευτικός κ. Σταῦρος Τερζῆς στή στήλη τῶν *Προσομοίων* ἀσχολεῖται μέ τό θέμα «Ἱερωσύνη-Ἐκκλησία-Εὐχαριστία» καί τονίζει ὅτι ὁ Χριστός στήν Ἐκκλησία του προσφέρει στόν ἄνθρωπο τήν ἱερατική σχέση μέ τόν κόσμο, τό κατ' ἐξοχήν χάρισμα-λειτούργημα τῆς ἱερωσύνης. Στή στήλη *Τίνα μέ λέγουσι οἱ ἄνθρωποι εἶναι;* ὁ π. Κωνσταντῖνος Παπαθανασίου ἀπαντᾷ στό ἐρώτημα «Δύο φορές εἰπώθηκε ἡ ἐπί τοῦ Ὕθρου Ὁμιλία;» καί ὁ κ. Παναγιώτης Σκαλτσῆς ἐκθέτει στή στήλη *Πρός Ἐκκλησιασμόν* τό ἱστορικό τῆς ἐξέλιξης τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς μνήμης τοῦ Προφήτη Ἡλία μέ τό ἄρθρο του «Ὁ προφήτης Ἡλίας στό Ἑορτολόγιο».

Ὁ κ. Ἀλέξανδρος Καριώτογλου στή στήλη *Πρός Κατήχησιν* ξεκαθαρίζει τή διαφορά πού ὑφίσταται μεταξύ τῶν ὄρων «Κατήχηση καί προσηλυτισμός», ὁ π. Νικόδημος Εὐσταθίου στή *Διακονία τοῦ Λόγου* ἀναλύει τήν περικοπή Β' Λουκᾶ, ὅπου γίνεται λόγος γιά τή σημασία τοῦ νά συγχωρεῖ καί νά εὐεργετῆ ὁ ἄνθρωπος σέ κάθε στιγμή τῆς ζωῆς του, ὁ π. Βασίλειος Γεωργόπουλος στή στήλη *Πρός Διάκρισιν* παρουσιάζει τήν προτεσταντική αἵρεση τῶν Κουάκερων, οἱ ὅποιοι ἐμφανίστηκαν καί δραστηριοποιοῦνται στόν ἑλλαδικό χῶρο καί στό διαδίκτυο τίς τελευταῖες δεκαετίες, καί ὁ π. Κωνσταντῖνος Καλλιανός στίς *Ἐφημεριακές Ἰγνηλασίες* κάνει ἀναφορά στούς ἀπρόσκλητους ἰσοκράτες τῶν Παρακλήσεων τοῦ Δεκαπενταγούστου, μέ τό κείμενο «Τῶν Παρακλήσεων οἱ ταπεινοί ἰσοκράτες...».

Τόν βίο τοῦ Ὁσίου Μωυσέως τοῦ Αἰθίοπος θά διαβάσετε στό *Συναξάριον*, θέσεις καί ἀντιθέσεις τῶν ἀναγνωστῶν μας θά βρεῖτε στή στήλη *Ἐπικοινωνία*, τούς τίτλους νέων ἐκδόσεων πού ὅπωςδήποτε σᾶς ἐνδιαφέρουν ἔχει συγκεντρώσει ὁ κ. Σταῦρος Τερζῆς στή *Βιβλιοθήκη τοῦ Ἐφημερίου*, ἡ κ. Λίτσα Ι. Χατζηφώτη διάβασε καί σᾶς παρουσιάζει ἐνδιαφέροντα βιβλία στήν *Βιβλιοπαρουσίαση* καί πολλές εἰδήσεις ἀπό τήν ζωή τῆς ἐνορίας στό *Μηνολόγιο*. Τέλος, ὁ π. Γεώργιος Βαμβακίδης καταθέτει τίς τελευταῖες ἀλλαγές στόν τομέα τῶν μισθολογικῶν κατηγοριῶν τῶν Ἐφημερίων στή στήλη *Ἐφημεριακά*.

Σᾶς εὐχόμαστε καλό Δεκαπενταγούστο καί καλό καλοκαίρι.

Ἀλέξανδρος Κατσιάρας,
Διευθυντής Σύνταξης

Ἱερωσύνη-Ἐκκλησία-Εὐχαριστία

Σταύρου Τερζή,
Ἐκπαιδευτικοῦ

«Σὺ γάρ εἶ ὁ προσφέρων καὶ προσφερόμενος, καὶ προσδεχόμενος καὶ διαδιδόμενος, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν»
«...τῆς λογικῆς ταύτης καὶ ἀναιμάκτου θυσίας τὴν ἱερουργίαν παρέδωκας ἡμῖν, ὡς δεσπότης τῶν ἀπάντων...»
«...σύ εἶ ὁ θέμενος ἡμᾶς εἰς τὴν διακονίαν ταύτην ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Πνεύματος σου τοῦ Ἁγίου. Εὐδόκησον δὴ, Κύριε, τοῦ γενέσθαι ἡμᾶς διακόνους τῆς καινῆς σου Διαθήκης, λειτουργοὺς τῶν ἁγίων σου μυστηρίων»

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ - ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΚΗ πράξη τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος προσδιορίζει τὴν ταυτότητα καὶ τὴν ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ πρωτοχριστιανικὴ εὐχαριστιακὴ συγκρότηση τῆς Ἐκκλησίας μαρτυρεῖται ἀπὸ τὸ ἀρχαῖο λατινικὸ γνωμικόν: «Lex orandi, lex est credendi» δηλ. «ὁ κανόνας τῆς προσευχῆς εἶναι κανόνας τῆς πίστεως». Ἡ Ἐκκλησία εἶναι πρῶτα ἀπ' ὅλα λατρεύουσα κοινότητα. Προηγεῖται ἡ λατρεία καὶ ἀκολουθεῖ ἡ δογματικὴ διδασκαλία καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ τάξη.

Ἐποιαδήποτε ἀπόπειρα λόγου - διατύπωσης τῆς ἀλήθειας τῆς πίστεως τῆς Ἐκκλησίας, ὡς διακονία μαρτυρίας τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας, ὀφείλει νὰ πηγάζει ἀπὸ τὴν ἐμπειρία τῆς λατρείας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος, ἀπὸ τὴ συνάξη τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ μέσα ἀπὸ τὸ μυστήριον - γεγονός τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Ἡ Ἐκκλησία ὡς γεγονός κοινωνίας καὶ ἐνότητας Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων πραγματοποιεῖται στό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Ἐκκλησία εἶναι ὁ Χριστός, ὁ προαιώνιος Υἱός καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ Πατρός, ὁ σαρκωθεῖς, ὁ σταυρωθεῖς, ὁ ἀναστάς καὶ ἐκ δεξιῶν καθήσας τοῦ Πατρός, ὁ προαιώνιος, ὁ ἐν χρόνῳ, ὁ ἱστορικός, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὁ Ἦν, ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος.

Τὸ Μυστήριον τοῦ Χριστοῦ συγκροτεῖται μέ τὴν παρουσία καὶ δράση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὸ ὅποιο ταυτόχρονα συγκροτεῖ τὴν Ἐκκλησία σέ Σῶμα Χριστοῦ μέ κεφαλή τόν Χριστό καὶ μέλη τούς πιστούς, τούς κληθέντας σέ αὐτό τὸ γεγονός ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ ἀγάπῃ. Σέ κάθε εὐχαριστιακὴ συνάξη, ἡ ἐκκλησιαστικὴ κοινότητα σέ κοινωνία καὶ ἀγάπη μεταξύ τῆς, βιώνει ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι τὴν παρουσία τοῦ Χριστοῦ, τὴν πρόγευση τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, τὴν κατάλυση τῶν δυνάμεων τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου καὶ μαρτυρεῖ ταυτόχρονα τὴν νέα ἐν Χριστῷ ζωὴ στόν κόσμον.

Ἡ ἱερατική φύση τοῦ ἀνθρώπου

Ἡ ὅλη ἡ σωτηριώδης οἰκονομία τοῦ Χριστοῦ βιώνεται ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι μέσα στό γεγονός τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Μέ τή Σάρκωσή Του, μέ τήν αὐτοπροσφορά Του στόν Θεό Πατέρα γιά τή σωτηρία τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός ἀποκαλύπτει τήν ἀληθινή - ἱερατική φύση τοῦ ἀνθρώπου καί δωρίζοντάς μας τή ζωή Του μέ τό Βάπτισμα, τό Χρῖσμα καί τή Θεία Εὐχαριστία ἀποκαθιστᾷ τήν ἀνθρώπινη φύση στήν πρωτολογική ἀλλά καί ἐσχατολογική της πληρότητα. Χαρίζει στήν Ἐκκλησία του τήν ἀποκατάσταση τῆς δυναμικῆς λειτουργίας τοῦ «κατ' εἰκόνα» Θεοῦ πλασθέντος ἀνθρώπου.

Μέ τό Βάπτισμα ἐνδυόμαστε τόν Χριστό, γινόμαστε μέλη τοῦ Σώματός του, δοχεῖα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, γιατί ὁ Χριστός ἔχει «πᾶν τό πλήρωμα τῆς θεότητος, τῶν δωρεῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος σωματικῶς». Ἡ ἀνθρώπινη φύση, καθὼς προσλαμβάνεται ἀπό τόν Χριστό μέ τή Σάρκωσή του, ἀποκαθίσταται στό ἀρχαῖο ἀξίωμα της. Ὁ Χριστός γίνεται ὁ νέος καί ἔσχατος Ἀδάμ καί ἐπανενεργοποιεῖ τά χαρίσματα τοῦ «κατ' εἰκόνα»: τό βασιλικό, τό ἱερατικό, τό προφητικό ἀξίωμα.

Οἱ πιστοί ὡς μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ ἀποτελοῦν «γένος ἐκλεκτόν, βασιλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, βασιλεῖς, ἱερεῖς τῷ Θεῷ». Ὁ χαρακτηρισμός «ιερεύς» περνᾷ διά τοῦ Ἰησοῦ σέ ὅλους τούς πιστούς ὡς μέλη τοῦ Σώματός του καί ἡ ἱερατική διάσταση τῆς χριστιανικῆς ζωῆς προσφέρεται ὡς δῶρο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος σέ ὅλα τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Τό ἀληθινό νόημα τῆς ἱερωσύνης τοῦ Χριστοῦ εἶναι ριζωμένο πάνω στήν ἀνθρώπινη φύση του, εἶναι ἓνα ἀκέραιο κομμάτι καί ἔκφραση τῆς «ἀνθρωπότητάς» του. Ὁ Χριστός εἶναι βασιλέας, ἱερέας καί προφήτης, ἐπειδή εἶναι ὁ νέος Ἀδάμ, ὁ τέλειος ἄνθρωπος, ὁ ἀνορθωτής τοῦ ἀνθρώπου στήν πληρότητα καί καθολικότητά του. Καί τά τρία αὐτά «ἀξιώματα» ἔχουν ὄντολογικό χαρακτήρα, δηλαδή, ἀνήκουν στήν ἴδια τή φύση τοῦ ἀνθρώπου, τήν ὁποία ὁ Χριστός προσλαμβάνει γιά τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ ἴδια ἡ φύση τοῦ ἀνθρώπου ἔχει μία ἱερατική διάσταση, ἡ ὁποία ἀποκαθίσταται καί πληρώνεται «ἐν τῷ Χριστῷ».

Τί σημαίνει, ὁμως, γιά τόν ἄνθρωπο τό νά εἶναι ἱερέας, νά πραγματοποιεῖ τήν κλήση του ὡς «βασιλειον ἱεράτευμα»; Οἱ ιδιότητες τοῦ βασιλιᾶ εἶναι ἡ δύναμη καί ἡ κυριότητα, ἡ ιδιότητα τοῦ ἱερέα εἶναι ἡ προσφορά θυσίας, δηλαδή, ἡ μεσιτεία μεταξὺ Θεοῦ καί δημιουργίας, ὁ ἁγιασμός τῆς ζωῆς καί τοῦ κόσμου ὡς πράξη προσφορᾶς καί εὐχαριστίας. Ἡ φυσική βασιλεία τοῦ ἀνθρώπου, δηλαδή, ἡ δύναμη καί κυριότητά του πάνω στή φύση πληρώνεται στήν ἱερωσύνη του, δηλαδή στή θυσία - προσφορά τοῦ κόσμου, μεταβάλλοντάς τόν κόσμο σέ κοινωνία μέ τόν Θεό. Αὐτή ἡ θυσιαστική στάση τοῦ ἀνθρώπου ἔναντι τοῦ κόσμου ξεπερνᾷ τήν πανανθρώπινη ἀνάγκη τῆς ἐξιλέωσης καί μεταποιεῖται σέ οὐσιαστική ἔκφραση τῆς ἐπιθυμίας τοῦ ἀνθρώπου γιά κοινωνία μέ τόν Θεό, σέ πόθο τῆς δημιουργίας γιά τήν πλήρωσή της «ἐν τῷ Θεῷ», πού εἶναι οὐσιαστικά μία κίνηση, μία πράξη δοξολογίας, εὐχαριστίας καί ἔνωσης. Ὁ ἄνθρωπος ὡς ἱερέας στέκει στό κέντρο τοῦ κόσμου, εὐλογεῖ τόν Θεό διά τοῦ κόσμου δεχόμενος ὅλον τόν κόσμο ὡς δῶρο τοῦ Θεοῦ καί τόν ἐπιστρέφει

στόν Θεό. Είναι ιερέας - μεσίτης ανάμεσα στον Θεό και στον κόσμο και με την ευχαριστιακή-ιερατική πράξη του ένοποιεί και λογοποιεί τον κόσμο. Η ιερατική φύση και λειτουργία του ανθρώπου γίνεται ή ευχαριστιακή τράπεζα της δημιουργίας, τό κέντρο της ευχαριστιακής πράξης του κόσμου.

Ο άνθρωπος οφείλει να πραγματοποιήσει την αλλαγή της φύσης, τη μεταμόρφωση της δημιουργίας και του έαυτού του σε φύση ιερατική, έλευθερη από τά δεσμά της κτιστότητάς της, ενεργώντας εν έλευθερία και αγάπη την άρνηση του έαυτού του και της ζωής του, τη σταύρωση και τη θυσία της αυτοζωής του. Περιεχόμενο του ιερατικού αξιώματος του ανθρώπου είναι «τό παραστήσαι τά σώματα ύμων θυσίαν ζώσαν, άγίαν τῷ Θεῷ, εὐάρεστον, τήν λογικήν λατρείαν ύμῶν» (Ρωμ. 12,1). Είναι ή ευχαριστιακή πράξη του ανθρώπου «θύμα και ιερείον προσάγειν αὐτόν τῷ Θεῷ παρασκευάζει, διά της μυστικῆς ιερουργίας, οὐκ ἄλλο τί έαυτόν». «Όλοι αὐτοί, οί όποιοι έχουν έμποτιστεῖ από τή χρίση του Ἁγίου Πνεύματος, έχουν καταστεῖ ιερείς... ἄν σηκώνω τό σταυρό μου και ακολουθῶ τόν Χριστό, πρόσφερα ένα ολοκαύτωμα στό βωμό του Θεοῦ... ἄν ό κόσμος σταυρώθηκε για μένα και εγώ για τόν κόσμο, πρόσφερα μία θυσία στό βωμό του Θεοῦ και γίνομαι ιερέας της ἴδιας της θυσίας μου» (Όριγένης).

Η πτώση του ανθρώπου βρίσκεται στην απόρριψη αὐτῆς της ιερατικῆς κλήσης, της πρόσληψης του κόσμου και προσφοράς του ως ευχαριστία στον Θεό. Ο πρώτος Ἀδάμ πλησίασε τόν κόσμο όχι ως ιερέας αλλά ως καταναλωτής. Προτίμησε «νά φάει» από αὐτόν, νά τόν χρησιμοποιήσει, νά τόν κυριεύσει για τόν έαυτό του, νά ζήσει ἀπ' αὐτόν, αὐτονομώντας τον από τόν Δημιουργό. Προτίμησε νά μή τόν προσφέρει, νά μή τόν θυσιάσει, νά μή τόν έχει για τόν Θεό «έν τῷ Θεῷ». Έκλεισε τόν κόσμο στον έαυτό του, τόν αὐτονόμησε από τόν Θεό, τόν όδήγησε στό θάνατο. Ο Χριστός ως ό νέος Ἀδάμ πραγματοποιεί τό ιερατικό αξίωμα του ανθρώπου προσλαμβάνοντας τή ζωή και τόν κόσμο ως προσφορά, θυσία και κοινωνία με τόν Θεό Πατέρα. Αὐτή τήν ιερατική σχέση με τόν κόσμο, τό κατεξοχήν χάρισμα-λειτουργήμα της ιερωσύνης προσφέρει ό Χριστός στην Ἐκκλησία του.

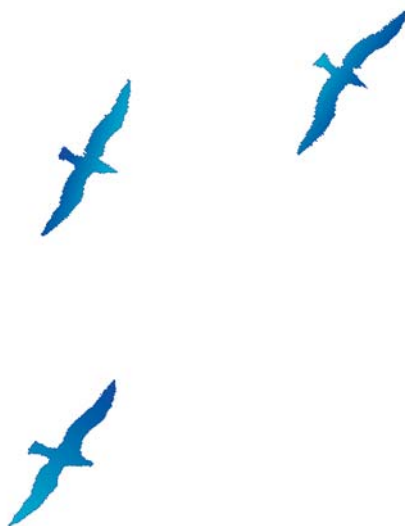
Ἡ ιερωσύνη του Χριστοῦ και ή ιερωσύνη της Ἐκκλησίας

Η ιερωσύνη της Ἐκκλησίας ως λειτουργική έκφραση του εκκλησιαστικοῦ σώματος ταυτίζεται με τή ιερωσύνη του Χριστοῦ ως τό μυστήριο της θυσίας και της ανάστασης της φθαρτῆς φύσης και όλης της δημιουργίας. Στή Θεία Λειτουργία ό Χριστός είναι «ό προσφέρων και ό προσφερόμενος», ό μόνος και κατ' έξοχήν Ἀρχιερέας, ό Μεσίτης Θεοῦ και ανθρώπου. Ο Χριστός προσφέρει στό Σῶμα του, τήν Ἐκκλησία τό κατεξοχήν ιερατικό λειτουργήμα του ανθρώπου, τήν ιερωσύνη. Η ιερωσύνη της Ἐκκλησίας είναι ή ιερωσύνη του Χριστοῦ, ή δωρεά και ή πραγματικότητα της έν Χριστῷ σωτηρίας του κόσμου και του ανθρώπου. Ο Χριστός ως ό μόνος Ἀρχιερέας, μόνος Μεσίτης Θεοῦ και ανθρώπου, πραγματοποιεί με τή σωτηριώδη οικονομία του, με τό έργο του, με τή θυσία του, τήν αποκατάσταση της σχέσης κοινωνίας Θεοῦ και ανθρώπου. Αὐτή ή νέα έν Χριστῷ ζωή προσφέρεται μόνο στό πλαί-

σιο τῆς εὐχαριστιακῆς κοινότητος, τῆς συγκρότησης τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι. Διότι τό μυστήριον τοῦ Χριστοῦ ἔχει μέν τήν ἀρχήν του στόν Πατέρα, ὁ ὁποῖος ἀποστέλλει τόν Υἱόν γιά νά ἐκπληρώσει καί νά πραγματοποιήσῃ τό αἰώνιον σχέδιον τῆς Ἁγίας Τριάδος, νά προσελκύσει τόν ἄνθρωπον καί τήν κτίση, νά μετάσχει στήν ἴδια τή ζωή τοῦ Θεοῦ. Ὁ Χριστός, ὅμως, δέν μπορεῖ νά αὐτονομηθεῖ ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα. «Ἐκ Πνεύματος Ἁγίου» γεννᾶται ἐκ τῆς Θεοτόκου, «ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Πνεύματος ἐδίδασκεν», «ἐν Πνεύματι» πραγματοποιεῖ ὁ Χριστός τό προαιώνιον σχέδιον τοῦ Θεοῦ γιά τή δημιουργία, ἐντός τῆς Ἐκκλησίας ὡς Ἐκκλησία. Αὐτό πού κάνει τό Πνεῦμα διά τῆς ἱερωσύνης εἶναι νά συνιστᾷ τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἐδῶ καί τώρα, πραγματοποιώντας τό ἱερατικό ἔργον τοῦ Χριστοῦ ὡς ἱερωσύνη τῆς Ἐκκλησίας.

Τό ἱερατικό ἔργον τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἱερωσύνη, ταυτιζόμενη μέ τήν ἱερωσύνην τοῦ Χριστοῦ ἀποτελεῖ ἔκφραση ὅλης τῆς θείας Οἰκονομίας. Ἡ φύση τῆς ἱερωσύνης τοῦ Χριστοῦ ἔχει μέν ἱστορικά ἐρείσματα, πραγματοποιεῖται ἐν χρόνῳ ὡς ἱερατικό ἔργον διακονίας τῶν ἀναγκῶν τῆς Ἐκκλησίας σήμερον, ἀλλά κυρίως ἔχει διαστάσεις ἐσχολογικές, ἀφοῦ ἀποτελεῖ τό ταμεῖον τῆς ἐλπίδας τῆς κτίσης γιά τά ἔσχατα, γιά μετοχή στήν ἴδια τή ζωή τοῦ Θεοῦ, προσφέροντας μία πρόγευση τῶν ἐσχάτων, ἐδῶ καί τώρα, πραγματοποιώντας τό ἴδιον τό σωστικό ἔργον τοῦ Χριστοῦ.

TINA ME ΛΕΓΟΥΣΙΝ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΕΙΝΑΙ;

31. Δύο φορές εϊπώθηκε ἡ ἐπί τοῦ Ὅρους Ὅμιλία;

Πρωτ. Κωνσταντίνου Παπαθανασίου,
Ἐφημ. Ἰ.Ν. Κοιμ. Θεοτόκου Παλαιοῦ Φαλήρου, Ἰ.Μ. Νέας Σμύρνης

ΑΜΦΟΤΕΡΟΙ οἱ εὐαγγελιστές Ματθαῖος καί Λουκᾶς διασώζουν στό Εὐαγγέλιό τους τή σημαντική ὁμιλία πού ἐξεφώνησε ὁ Ἰησοῦς. Καί στόν μὲν Ματθαῖο ἔγινε «εἰς τό ὄρος» (σύντμηση Ο.Ο.), στόν δέ Λουκᾶ ἡ ὁμιλία διεξάγεται «ἐπί τόπου πεδινῶ» (σύντμηση Τ.Π.Ο.). Ἡ σχέση μεταξύ τῆς Ο.Ο. (Μτ. 5,1-7,27) καί τῆς Τ.Π.Ο. (Λκ. 6,20-49) χαρακτηρίζεται ἀπό μεγάλες ὁμοιότητες καί διαφορές, πού ἀφοροῦν τόσο σέ ὁλόκληρα κειμενικά τμήματα, ὅσο καί μικρές λεπτομέρειες διατυπώσεων, λέξεων, μορφῆς καί διάταξης.

Οἱ δύο ὁμιλίες ἔχουν τό ἴδιο βασικό θέμα, δηλ. τήν ἀπαιτούμενη εὐθύτητα τῶν μαθητῶν λόγω τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, τό ἴδιο προοίμιο μέ τούς μακαρισμούς (μέ διαφορά στόν ἀριθμό), τό ἴδιο συμπέρασμα (ἡ παραβολή τῶν δύο σπιτιῶν) καί τήν ἴδια γενικά σύνθεση. Ἀμφότερες μοιράζονται στοιχεῖα πού τίς συναπαρτίζουν, καί τή συνολική διευθέτηση. Ἡ ἐντολή τῆς ἀγάπης τοῦ Ἰησοῦ παίζει μεῖζονα ρόλο στό κύριο σῶμα καί τῶν δύο ὁμιλιῶν. Ἀναπτύσσουν τή σημασία τῆς ἐντολῆς τῆς ἀγάπης, ἀλλά χρησιμοποιώντας διαφορετική ἔμφαση καί λόγους. Καί οἱ δύο ἀναγνωρίζουν τόν «χρυσό κανόνα» ὡς θεμελιακή ἠθική ἀρχή· κοινό ἔχουν ἐπίσης ὅτι λειτουργοῦν γιά τή διδασκαλία τῶν μαθητῶν. Ὅλα αὐτά μᾶς ὁδηγοῦν στό συμπέρα-

σμα, ὅτι πίσω ἀπό τίς δύο αὐτές μεγάλες συνθέσεις ὑπάρχει τό ἴδιο πρόσωπο, πού ὁμιλεῖ ἢ προέρχονται ἀπό κοινή δεξαμενή μέ ἀνεξάρτητα λόγια, εἰκόνες, μεταφορές καί θεολογικές ἔννοιες.

Ἡ διαφορά στήν ἔκταση (99 στίχοι ἔναντι 30) μπορεῖ νά ἐξηγηθεῖ ὅτι α) ὁ μὲν Λουκᾶς γράφει τό Εὐαγγέλιό του κατά κύριο λόγο γιά κοινότητα ἐθνικῶν χριστιανῶν, καί ἔτσι παραλείπει ὑλικό πού μπορεῖ νά ἔχει νόημα μόνο καί ειδικά γιά ἰουδαιο-χριστιανικό περιβάλλον, β) ὁ δέ Ματθαῖος ἔχει εἰσαγάγει πολλά λόγια τοῦ Ἰησοῦ, τά ὅποια ὁ Λουκᾶς τά χρησιμοποιεῖ ἄλλοῦ, σέ ἀναφορές στίς περιόδους τοῦ Ἰησοῦ (Λκ. 9,51-18,14).

Ἄλλη ἄποψη ὑποστηρίζει ὅτι ὁ εὐαγγελιστής Ματθαῖος παρέμεινε μονιμότερα στή Γαλιλαία καί ἔδρασε ἐκεῖ ὡς ἐκκλησιαστικός ἡγέτης· καταγράφει μέ ἰδιαίτερη πιστότητα τήν Ο.Ο. καθώς ἦταν παρών κατά τήν ἐξαγγελία της.

Ἀντιθέτως, τό κέντρο τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ εἶναι ἡ πόλη τῶν Ἱεροσολύμων. Ὅσον δέ ἀφορᾶ τήν Ο.Ο., δέν ἐπαναλαμβάνει ἐκεῖνη τοῦ Ματθαίου, ἀλλά ἄλλη ὁμιλία τοῦ Κυρίου πού διακρίνεται τῆς Ο.Ο. καί ἡ ὅποια ἐκφωνήθηκε «ἐν τόπῳ πεδινῶ», ἔτσι ὥστε σήμερα ἐμεῖς νά διαθέτουμε ἀμφότερες τίς ὁμιλίες αὐτές τοῦ Ἰησοῦ.

Ὁ προφήτης Ἡλίας στό Ἑορτολόγιο

Τοῦ Παναγιώτη Ἰ. Σκαλτσῆ,
Ἄναπλ. καθηγητῆ Α.Π.Θ.

Ο ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ὁ Δαμασκηνός στούς «χορούς» τῶν ἁγίων πού τιμᾶ ἡ Ἐκκλησία συγκαταλέγει καί «τούς πρό τῆς χάριτος προφήτας, πατριάρχας, δικαίους, τούς προκατηγγελότας τήν τοῦ Κυρίου παρουσίαν»¹. Ἄνακεφαλαιώνει μέ τόν τρόπο αὐτό τή βιβλική καί πατερική παράδοση πού θέλει τούς προφήτες πρότυπα τῆς πίστεως, μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ καί κήρυκες τοῦ μυστηρίου τῆς θείας οικονομίας.

«ὑπό Πνεύματος Ἁγίου φερόμενοι»² οἱ προφῆτες εὐαγγελίζονται τή χαρά πού ἀπορρέει ἀπό τό μυστήριό τῆς ἐνσαρκώσεως³ καί γίνονται κήρυκες τοῦ Χριστοῦ «λαλοῦντες εἰς μίαν, ἁγίαν, καθολικήν καί ἀποστολικήν Ἐκκλησίαν»⁴. Ὁ προφήτης Ἡλίας, εἰδικότερα, συνδέεται ἄμεσα μέ τήν προκήρυξη καί ἀνάδειξη τοῦ μυστηρίου τοῦ Χριστοῦ. «Ἡ Μωσέως καί Ἡλία παράστασις –στή Μεταμόρφωση– καί τό προσλαλεῖν ἀλλήλοις αὐτούς, οἰκονομία τις ἦν εὖ μάλα καταδεικνύουσα δορυφορούμενον ὑπό νόμου καί προφητῶν, τόν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὡς καί νόμον καί προφητῶν δεσπότην προκαταδειχθέντα παρ' αὐτῶν, δι' ὧν ἀλλήλοις συνωδᾶ προεκήρυξαν»⁵.

Σέ ἐορτολογικό ἐπίπεδο ἡ μνήμη τοῦ προφήτη Ἡλία ἀναφέρεται γιά πρώτη φορά τόν 4^ο αἰ. ἀπό τήν περιηγήτρια Αἰθερία. Στό Ὀδοιπορικό της κάνει λό-

γο γιά τόν ἅγιο Ἰώβ, τόν ἅγιο Μωυσῆ, τόν ἅγιο Μελχισεδέκ, τόν ἅγιο Ἀβραάμ καί τόν ἅγιο προφήτη Ἡλία τόν Θεσβίτη⁶. Ἡ τιμή των δέν προσδιορίζεται σέ ἐτήσια βάση καί σέ συγκεκριμένη ἡμερομηνία, ἀλλά συνδέεται μέ τήν εὐλαβῆ προσκύνηση καί τήν μέ ψαλμούς καί ἀντίφωνα προσευχή τῶν πιστῶν στούς τόπους, ὅπου ἔζησαν ἢ προσέφεραν θυσία ἢ καί ἐτάφησαν οἱ ὡς ἄνω προφῆτες καί ἅγιοι. Γιά τόν προφήτη Ἡλία εἰδικότερα γράφει: «Βαδίζοντας γιά λίγο μέσα εἰς τήν κοιλάδα τοῦ Ἰορδάνου, εἰς τήν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ, ἐπειδῆ ἀπό ἐκεῖ διέρχεται ὁ δρόμος, πού ἔπρεπε νά ἀκολουθήσωμε γιά λίγο, αἴφνης εἶδαμε τήν πόλι τοῦ ἁγίου προφήτου Ἡλιοῦ, τήν Θεσβην, ἐκ τῆς ὁποίας ἔλαβε καί τήν προσωνυμία του Ἡλίας ὁ Θεσβίτης. Σήμερα ἀκόμη ὑπάρχει ἐκεῖ ἓνα σπήλαιό μέσα εἰς τό ὁποῖον ἀνεπαύετο ὁ ἅγιος, καί ἐκεῖ εὐρίσκεται καί ὁ τάφος τοῦ ἁγίου Ἰεφθάε. Τότε, ἀφοῦ ἐδοξολογήσαμε τόν Θεόν, κατὰ τό ἔθος μας, ἐξακολουθήσαμε τήν πορεία μας»⁷.

Τήν ἴδια περίοδο, ἀλλά καί μετέπειτα, ἡ τιμή τοῦ προφήτη Ἡλία ἀναπτύσσεται στήν Παλαιστίνη μέ κέντρο ἱεροῦς Ναοῦς καί Μονές, πού δημιουργήθηκαν ἐκεῖ. Ἀπό τούς πιό γνωστούς Ναοῦς τοῦ 5^{ου} αἰ. πρὸς τιμήν του εἶναι αὐτός πού κτίσθηκε στό σπίτι τῆς χήρας πού τόν

φιλοξένησε⁸. Μεταξύ επίσης Ἱερουσαλήμ καί Βηθλεέμ, κατά τόν βυζαντινό λόγοιο τοῦ 12^{ου} αἰ. Ἰωάννη Φωκᾶ, «ὕπάρχει μονή τοῦ ἁγίου προφήτου Ἡλίου, ὑπό τῶν παλαιοτάτων μέν ἀνεγερθεῖσα ἀνδρῶν θεοφιλῶν, ἐκ δέ τοῦ σεισμοῦ ριζόθεν καταπεσοῦσα»⁹. Σημαντική ὠθηση στόν ἐτήσιο ἑορτασμό τοῦ ἀγεννεαλόγητου Ἡλία ἔδωσε ἡ ἀπό παλαιά μηνολόγια μαρτυρούμενη «Ἑορτή τοῦ ὄρους Θαβώρ»¹⁰. Πρόκειται γιά τήν ἑορτή πρός τιμήν τῶν προσώπων πού παραβρέθηκαν στή Μεταμόρφωση. Καί τοῦτο ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐπί τοῦ ὄρους Θαβώρ ἀνέγερσης τριῶν Ναῶν. Κατά τή μαρτυρία τῶν Ὀδοιπορικῶν τοῦ 5^{ου} αἰ. ὁ ἕνας εἶχε κτισθεῖ ἐπ' ὄνόματι τοῦ Κυρίου καί οἱ ἄλλοι δύο ἐπ' ὄνόματι τοῦ Μωυσῆ καί τοῦ Ἡλία¹¹.

Ὁ συνεορτασμός πάντως τοῦ Ἡλία μέ τό Μωυσῆ, ἀλλά καί ἄλλους προφήτες, δέν εἶναι ἀγνωστος στή λειτουργική μας παράδοση. Στό μέγα Λεξιόνάριο π.χ. τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων, κείμενο τοῦ 5^{ου} αἰ., ὁ προφήτης Ἡλίας φέρεται νά ἑορτάζει στίς 22 Ἰουνίου μέ τόν Ἐλισσαῖο καί στίς 29 Σεπτεμβρίου μέ τόν Ἰωάννη τόν Βαπτιστή¹². Στό Παλαιστινο-Γεωργιανό Καλενδᾶριο τοῦ 10^{ου} αἰ. ὁ προφήτης Ἡλίας τιμᾶται στό Ναό τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ μέ τούς προφήτες Ἐλισσαῖο καί Ἀβδιού¹³. Ἑορτάζει ἐπίσης στίς 4 Αὐγούστου, στίς 3 Σεπτεμβρίου καί στίς 29 Σεπτεμβρίου μέ τούς Ἰωάννη Βαπτιστή καί Ἐλισσαῖο¹⁴.

Ἡ μνήμη τοῦ προφήτη Ἡλία τήν 20^ή Ἰουλίου εἶναι καθαρά παράδοση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ παλαιότερη μαρτυρία σχετίζεται μέ τό μικρό Ναό (προφητεῖο) πού ἰδρύθηκε

ἀπό τούς στρατιῶτες τοῦ αὐτοκράτορα Ζήνωνος (476-518) στό Πετρεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς ἔκφραση εὐγνωμοσύνης γιά τήν ἐμφάνιση τοῦ προφήτη στό στράτευμα κατά τή διάρκεια ἐκστρατείας στήν Περσία¹⁵. Τό γεγονός πρωτοεορτάσθηκε στίς 20 Ἰουλίου, ἀγνωστον ποιοῦ ἔτους ἀκριβῶς, στό Πετρεῖον, καί ἔκτοτε ἕως καί σήμερα ἔμεινε ὡς ἡ ἡμερομηνία κατά τήν ὁποῖαν, «ἡ πυρφόρος ἀνάβασις ὡς εἰς οὐρανοῦς Ἡλίου τοῦ ἐν προφήταις μεγίστου».

Ἡ περί τόν προφήτη Ἡλία εὐλάβεια ἀναπτύχθηκε περισσότερο τόν 9^ο αἰ. ἐπί τῶν αὐτοκρατόρων Βασιλείου Α' τοῦ Μακεδόνο καί Λέοντος ΣΤ' τοῦ Σοφοῦ¹⁶. Ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος συνδέει τήν ἑορτολογική αὐτή ἐξέλιξη μέ τό περιστατικό, σύμφωνα μέ τό ὅποιο ἡ μητέρα τοῦ Βασιλείου εἶδε κατ' ὄναρ «ἄνδρα τινά γηραιόν», τόν προφήτη Ἡλία δηλαδή, νά τῆς ἀναγγέλει ὅτι ὁ υἱός της θά ἀναλάβει σύντομα παρὰ Θεοῦ τά σκῆπτρα «τῆς τῶν Ρωμαίων βασιλείας»¹⁷.

Ὡς ἔκφραση εὐγνωμοσύνης Βασίλειος ὁ Α' ὁ Μακεδών προέβη στή δημιουργία νέων Ναῶν πρός τιμήν τοῦ προφήτη Ἡλία, συμβάλλοντας ἔτσι καθοριστικά στήν ἐδραίωση τῆς μνήμης του τήν 20^ή Ἰουλίου κατ' ἔτος. Πρῶτα-πρῶτα τόν πρό τοῦ 9^{ου} αἰ. καί ἐπί Ζήνωνος κτισθέντα «Ἡλιοῦ τοῦ προφήτου παρὰ τό Πετρεῖον ναόν ὡσπερ λειποψυχοῦντα ἀνέρωσε καί περιφανῶς ἐκτίσατο»¹⁸. Ἐν συνεχείᾳ «ἀμειβόμενος γάρ ὡσπερ τῆς περί αὐτόν εὐμενείας τόν Δεσπότην Χριστόν καί τόν πρῶτον τῶν ἀγγελικῶν δυνάμεων Γαβριήλ καί τόν Θεσβίτην Ἡλίαν τόν ζηλωτήν, ὅς καί τῆ αὐτοῦ μη-

τρί τῆς πρὸς βασιλείαν τοῦ υἱοῦ ἀνυψώσεως ἐχρημάτισεν ἄγγελος, εἰς ὄνομα τούτων καὶ μνήμην αἰδίου, ἔτι δὲ τῆς Θεοτόκου καὶ Νικολάου ἐν Ἱεράρχαις πρωτεύοντος, θεῖον καὶ περικαλλῆ ναὸν ἐδομήσατο»¹⁹.

Ἐντὸς τοῦ παλατίου ὁ Βασίλειος ἀνήγειρε περικαλλῆ καὶ περίοπτο Ναὸ «ὄν Νέαν Βασιλικὴν Ἐκκλησίαν λέγειν εἰώθαμεν, ὃς ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Μιχαὴλ τοῦ πρώτου τῶν ἀγγέλων καὶ Ἡλίου τοῦ Θεοσβίτου»²⁰. Αὐτὸς ὁ Ναὸς ἦταν καὶ τὸ κέντρο τῶν πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡλίου λατρευτικῶν ἐκδηλώσεων. Ἐντὸς αὐτοῦ μάλιστα φυλασσόταν μέχρι τὸν 11^ο αἰ. ἡ μηλωτὴ του καὶ «προέλευσις ἐγένετο τῇ 20ῇ Ἰουλίου»²¹. Στὸ Τυπικὸ μάλιστα τῆς Βασιλείου Τάξεως τοῦ Κωνσταντίνου Πορφυρογέννητου περιγράφεται ἀναλυτικὰ ἡ ὅλη τελετουργία, ἡ ὁποία ἄρχιζε τὴν παραμονὴ τῆς ἑορτῆς στὸ Ναὸ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Φάρου· «Τῆς συγκλήτου εἰσερχομένης ἐν τῷ Ναῷ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἀπάρχεται ἡ ἀκολουθία τοῦ λυχνικοῦ, καὶ ταύτης τελουμένης, περὶ τὴν ἀπόλυσιν λέγεται ἀπολυτίκιον πρὸς τὸ “Συνταφέντες σοι” ὅπερ ἐποίησε Λέων ὁ σοφώτατος καὶ ἀγαθὸς βασιλεὺς»²². Ἡ ἑορτὴ ὀλοκληρωνόταν τὴν ἐπομένη μετὰ τίς σχετικὲς λιτανεῖες²³ καὶ τὴν τέλεση τῆς θείας Λειτουργίας ἀπὸ τὸν Πατριάρχη στὴ Νέα Μεγάλῃ Βασιλικῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ δὴ καὶ «εἰς τὸ θυσιαστήριον τοῦ εὐκτηρίου τοῦ Ἁγίου Ἡλίου τῆς αὐτῆς Νέας Ἐκκλησίας»²⁴.

Ἡ ἑορτὴ τοῦ Προφήτου Ἡλίου τὴν 20^ῃ Ἰουλίου καταγράφεται σὲ ὅλα τὰ βυζαντινὰ Μηνολόγια καὶ Συναξάρια, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τὸ Συναξάριο τῆς Ἐκ-

κλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοῦ 10^{ου} αἰ. σύμφωνα μετὰ τὸ ὁποῖο «συνεορτάζεται δὲ καὶ ἡ μνήμη τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ ἱερέων Μωσέως, Ἀαρῶν καὶ Ἐλισσαίου, καὶ τελεῖται ἡ τοιαύτη συναξίς ἐν τῷ προφητείῳ, τῷ ὄντι ἐν τῷ Πετρεῖῳ, καὶ ἐν τῇ νέᾳ ἐκκλησίᾳ»²⁵.

Τὸ ἐκτενέστερο ὑπόμνημα εἰς τὸν μέγιστον ἐν προφήταις καὶ ἅγιον Ἡλίαν εἶναι αὐτὸ πού ἐξέδωσε ὁ ρώσος ἀγιολόγος Latyšef τὸ 1911-12 καὶ ἐπανεκδόθηκε τὸ 1920. Τὸ συντομότερο συναξαριακὸ ἐγκώμιο εἶναι αὐτὸ πού παραθέτει ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης στὸ Συναξαριστὴ του, μετὰ κάποιον σχόλιον καὶ τὴν ὑπόμνηση ὅτι τὴν 20^ῃ Ἰουλίου τιμᾶται «ἡ εἰς οὐρανὸν πυρφόρος ἀνάβασις τοῦ ἁγίου ἐνδόξου προφήτου Ἡλίου τοῦ Θεοσβίτου». Μεταξὺ τῶν ἄλλων ὁ ἅγιος Νικόδημος σημειώνει γιὰ τὸν ἅγιον Ἡλία: «Οὗτος εἶναι ὁ Ἡλίας ἐκεῖνος, ὅστις ἐκατέβασε πῦρ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν τρεῖς φορές· οὗτος μετὰ τὴν γλῶσσάν του ἐμπόδισε τὴν βροχὴν καὶ δὲν ἔβρεξεν ὁ οὐρανὸς τρεῖς ἡμισυ χρόνους. Οὗτος ἀνέστησε τὸν νεκρὸν υἱὸν τῆς Σαρεφθίας χήρας· οὗτος κατέκαυσε τὰς δύο πεντηκοντάδας τῶν ἀνθρώπων, τοὺς ὁποίους ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Ὁχοζίας. Οὗτος εἰς τὸ ὄρος τὸ Χωρήβ εἶδε τὸν Θεόν, καθὼς εἶναι δυνατόν νὰ τὸν ἰδῇ ὁ ἄνθρωπος, καὶ τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν ἔσχισε· καὶ ἀνελήφθη μετὰ ἅμαξαν πυρίνην εἰς τὸν οὐρανόν. Οὗτος καὶ εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν παρεστάθη πλησίον τοῦ μεταμορφουμένου Χριστοῦ ὁμοῦ μετὰ τὸν προφήτην Μωυσῆν»²⁶.

1. Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ΙΕ', PG 94, 1168C.
2. Β' Πέτρο. 1, 21.
3. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ, Λόγος εἰς τὴν Γέννησιν τοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὰ νήπια τὰ ἐν Βηθλεέμ ἀναireθέντα τοῦ Ἡρώδου, PG 46, 1144A.
4. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, Περί τε τοῦ θείου Ναοῦ, PG 155, 795B.
5. ΚΥΡΙΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ, Ὁμιλία Θ', Εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, PG 77, 1012C.
6. Sources Chrétiennes 21, Paris 1948, σσ. 150, 154, 172.
7. ΑΙΘΕΡΙΑΣ, Ὀδοιπορικόν εἰς τό Σινᾶ καὶ τούς Ἁγίους Τόπους, Εἰσαγωγή-μετάφρασις-σχόλια ὑπό τοῦ ἀρχιμανδρίτου Νικοδήμου, ἐκδ. «Τῆνος», Ἀθήναι 2007, σσ. 105-106.
8. S. A. MORCELLI, Μηνολόγιον τῶν Εὐαγγελίων ἐορταστικόν sive Kalendarium Ecclesiae Constantinopolitanae, Romae 1788, σ. 170.
9. ABD ELNUR FADI, Ἰωάννου Φωκᾶ, Ἐκφρασις..., (Διπλωματική Μεταπτυχιακή Ἔργασια), Θεσσαλονίκη 2008, σ. 57.
10. A. BAUMSTARK, Festbrevier und Kirchenjahr der Syrishen Jakobiten, Paterborn 1910, σσ. 260-261.
11. Βλ. σχετικὰ στό π. Δ. Β. ΤΖΕΡΠΟΥ, Συλλείτουργο. Πρόσωπα καὶ θεσμοὶ στὴν Ὀρθόδοξη Λατρεία. Ἑπτὰ Μελέτες, ἐκδ. «Οὐρανός», Ἀθήνα 2012, σ. 24 (σχ. 21).
12. M. TARCHNISCHVILI, *Le Grand Lectionnaire de l'Église de Jérusalem*, Louvain 1960, σσ. 17, 41.
13. G. GARITTE, *Le calendrier Palestino-Géorgien du Sinaiticus 34 (Xe siècle)*, Bruxelles 1958, σ. 257.
14. G. GARITTE, ὁ.π., σσ. 294, 321, 343.
15. *Bibliotheca Sanctorum*, 6 (1964) 1034-1035.
16. P. MAGDALINO/ST. ANDREWS, «Basil I, Leo VI, and the feast of the prophet Elijah», *ân Jahrbuch der österreichischen Byzantinistik* 38 (1988) 194-196.
17. PG 109, 237BC.
18. PG 109, 340D-341A.
19. PG 109, 341A.
20. PG 109, 396A.
21. Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ, *Βυζαντινὸν Ἐορτολόγιον*, ἐν Κωνσταντινουπόλει 1899, σ. 134. Βλ. καὶ PG 112, 348A.
22. PG 112, 340B-341A.
23. PG 112, 344-345. Βλ. καὶ J. MATEOS, *Le Typicon de la Grande Église*, tom. I, Roma 1962, σ. 346.
24. PG 112, 348A.
25. H. DELEHAYE, *Synaxarium Ecclesiae Constantinopolitanae*, Bruxellis 1902, στ. 831-832.
26. *Συναξαριστὴς τῶν δώδεκα μηνῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ*, τόμ. δεύτερος, Ἀθήνησι ἄ.ἔ., σ. 269.

23. Κατήχηση καὶ προσηλυτισμός

Ἄλεξάνδρου Σ. Καριώτογλου,
Δρος Θεολογίας

ΣΤΙΣ ΜΕΡΕΣ μας δέν εἶναι λίγες οἱ φορές πού πολλοί συγχέουν τήν ὑπόθεση τῆς κατήχησης μέ τόν προσηλυτισμό. Ἄκόμα καί ἂν δέν ὑπάρχει σύγχυση στούς ὅρους κάποιιοι νοιώθουν, ὅτι ἀπό τήν κατήχηση στόν προσηλυτισμό δέν ὑφίσταται μεγάλη ἀπόσταση. Γιά τό λόγο αὐτό θά χρειαστεῖ νά δοθοῦν ὀρισμένες διευκρινήσεις.

Σέ ὅποιοδήποτε λεξικό θά διαπιστώσουμε, ὅτι ἡ λέξη προσηλυτισμός ταυτίζεται μέ τήν πειθῶ. «Πείθω κάποιον νά ἀσπαστεῖ ἕνα θρησκευτικό δόγμα» ἀναφέρει τό ἔγκριτο λεξικό τοῦ Δημητράκου. Ἡ πειθῶ εἶναι ἡ δύναμη, ἡ ἰκανότητα τοῦ νά πείθει κανεῖς κάποιον καί τό ρῆμα «πέιθω» σημαίνει τό νά κάνω κάποιον νά δεχτεῖ τή γνώμη μου, νά συμφωνήσει μαζί μου, νά μέ ὑπακούσει. Παράλληλα σημαίνει καί ἀποσπῶ τή συναίνεση κάποιου, διά λόγου παρακινῶ ἤ καί ξεγελῶ. Ὁ προσηλυτισμός λοιπόν ὡς πράξη φέρει στό βάθος του τήν πρόθεση νά πεισθεῖ ὁ προσηλυτιζόμενος μέ ὅσο γίνεται περισσότερα λογικά ἐπιχειρήματα πάνω στίς πεποιθήσεις τοῦ προσηλυτιζόντος καί ὁ πρῶτος νά «ξεγελαστεῖ» κατά κάποιο τρόπο καί νά δεχτεῖ κατ' ἀνάγκη τίς θέσεις τοῦ δευτέρου. Ὁ προσηλυτισμός τίς περισσότερες φορές δέν βασίζεται στήν ἐπιθυμία κάποιου νά ἀναζητήσει καί νά μάθει μιᾶ θρησκευτική διδασκαλία, ἀλλά

στήν κίνηση πού κάνει ἔνθερμος ὁπαδός μιᾶς τέτοιας διδασκαλίας πρὸς κάθε ἄνθρωπο γιά νά τόν πείσει ὅτι πρέπει νά δεχτεῖ τή δική του πίστη.

Ἡ Ἐκκλησία μας ἀπό τήν ἐποχή τῶν Ἀποστόλων δέν προέβαινε σέ πράξη προσηλυτισμοῦ, ἀλλά κηρύγματος τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ. Τρανό παράδειγμα ἡ περίπτωση τοῦ ἐκατόνταρχου Κορνήλιου στήν Καισάρεια, ὅπως τό διηγοῦνται οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων. Ὁ ρωμαῖος ἐκατόνταρχος, ἄνδρας εὐσεβῆς καί ἀναζητητῆς τῆς ἀλήθειας, γι' αὐτό καί προσήλυτος στόν Ἰουδαϊσμό, λαμβάνει ἀπροσδόκητο μήνυμα καί καλεῖ τόν Ἀπόστολο Πέτρο νά τόν ἀκούσει. Οἱ ἀπεσταλμένοι του λένε πρὸς τόν Πέτρο: «Ὁ ἐκατόνταρχος Κορνήλιος, ἄνθρωπος εὐλαβῆς, πού λατρεῖ τό Θεό καί ἐκτιμᾶται ἀπό ὅλον τόν Ἰουδαϊκό λαό, πῆρε ἐντολή ἀπό ἕναν ἄγγελο τοῦ Θεοῦ νά στείλει νά σέ καλέσει στό σπίτι του καί νά ἀκούσει ἀπό σένα αὐτά πού ἔχεις νά τοῦ πεις» (Πράξ. 10.22).

Εἶναι ἰδιαίτερα σημαντικά αὐτά τά ὁποῖα ἀναφέρει ὁ Πέτρος στήν ὁμιλία του πρὸς τόν Κορνήλιο καί τά ὁποῖα θά μπορούσαν νά θεωρηθοῦν ὡς ἡ καλύτερη εἰσαγωγή στό ξεκίνημα μιᾶς κατήχησης: «Ἀλήθεια, τώρα καταλαβαίνω ὅτι ὁ Θεός δέν κάνει διακρίσεις, ἀλλά δέχεται τόν καθένα, σ' ὅποιον λαό κι ἂν ἀνήκει, ἀρκεῖ

νά τόν σέβεται καί νά ζεῖ σύμφωνα μέ τό θέλημά του. Ἔστειλε στόν ἰσραηλιτικό λαό τό λόγο του κι ἔφερε τό χαρμόσυνο ἄγγελμα τῆς εἰρήνης μέσω τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πού εἶναι ὁ Κύριος τῶν πάντων. Ἔσεῖς ἔχετε μάθει γιά τό γεγονός πού διαδόθηκε σ' ὅλη τήν Ἰουδαία, ἀρχίζοντας ἀπό τή Γαλιλαία, μετά τό βάπτισμα πού κήρυξε ὁ Ἰωάννης. Μάθατε γιά τόν Ἰησοῦ ἀπό τή Ναζαρέτ, πού τόν ἔχρισε ὁ Θεός μέ Ἅγιο Πνεῦμα καί μέ δύναμη... Ἐμεῖς εἴμαστε μάρτυρες γιά ὅλα αὐτά πού ἔκανε, καί στήν ὑπαιθρο τῆς Ἰουδαίας καί στήν Ἱερουσαλήμ. Αὐτόν τόν θανάτωσαν καρφώνοντάς τον στό σταυρό. Ὁ Θεός ὅμως τήν τρίτη μέρα τόν ἀνέστησε, κι ἔκανε νά τόν δοῦν ἀναστημένο ὄχι ὁλος ὁ λαός, ἀλλά οἱ μάρτυρες πού ὁ Θεός τοὺς εἶχε διαλέξει ἀπό πρῖν, δηλαδή ἐμεῖς, πού φάγαμε καί ἤπιαμε μαζί του μετά τήν ἀνάστασή του ἀπό τοὺς νεκρούς. Αὐτός μᾶς ἔδωσε ἐντολή νά κηρύξουμε στό λαό καί νά μαρτυρήσουμε ὅτι αὐτός εἶναι ὁ ὀρισμένος ἀπό τό Θεό κριτής τῶν ζωντανῶν καί τῶν νεκρῶν. Ὅλοι οἱ προφῆτες βεβαιώνουν γι' αὐτόν, ὅτι καθένας πού πιστεύει σ' αὐτόν θά λάβει μέσω αὐτοῦ τή συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν του» (Πράξ. 10,34-43). Καί ὅσο ὁ Πέτρος μιλοῦσε, «κατέβηκε τό Ἅγιο Πνεῦμα πάνω σέ ὅλους ὅσοι ἄκουγαν τό κήρυγμα» καί διαπιστώνοντας τό γεγονός αὐτό ὁ Ἀπόστολος Πέτρος εἶπε: «ποιός μπορεῖ νά ἐμποδίσει νά βαπτιστοῦν μέ νερό αὐτοί, πού ἔλαβαν τό Ἅγιο Πνεῦμα ὅπως ἐμεῖς; Διέταξε λοιπόν νά βαπτιστοῦν στό ὄνομα τοῦ Κυρίου» (Πράξ. 10,44.47-48).

Γίνεται σαφές ὅτι ὁ Πέτρος δέν προσηλύτισε τοὺς παρευρισκόμενους στήν οἰκία τοῦ Κορνήλιου, ἀλλά ἀνταποκρί-

θηκε στήν ἐπιθυμία καί τή λαχτάρα τους νά μάθουν τήν ἀλήθεια τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ, κηρύττοντας Ἐσταυρωμένον καί Ἀναστάντα Ἰησοῦν. Κατά τή διαδικασία τῆς πρώτης αὐτῆς εἰσαγωγῆς στήν πίστη τοῦ Χριστοῦ, τῆς κατήχησῆς τους παρενέβη τό Ἅγιο Πνεῦμα καί διαμοίρασε τή χάρη Του στόν καθένα παρευρισκόμενο, ὥστε νά εἶναι πλέον ἔτοιμοι νά δεχτοῦν τό Ἅγιο Βάπτισμα, εἴτε ἦταν ἰουδαῖοι, εἴτε ἐθνικοί. Αὐτό τό πρῶτο ἄκουσμα τοῦ Σταυρωθέντος καί Ἀναστάντος Χριστοῦ ἀποτελεῖ τήν οὐσία τῆς κατήχησης καί γίνεται ἀποδεκτό ὄχι μέ τήν πειθῶ (ἐπομένως δέν εἶναι προσηλυτισμός), ἀλλά μέ ἐλεύθερη ἐπιλογή καί ἰδιαίτερα τήν συνεργία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Εἶναι αὐτό πού ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἀποτυπώνει μέ τά ἀκόλουθα μεγαλειώδη λόγια: «Αὐτό τό Πνεῦμα συνδημιουργεῖ μαζί μέ τόν Ἰῶ τήν κτίση καί τήν ἀνάσταση. δημιουργεῖ ἐπίσης καί τήν πνευματική ἀναγέννηση. Αὐτό τό Πνεῦμα, ἄν παραλάβει ποιμένα τόν κάνει ψαλμωδῶ, ὁ ὁποῖος ἐξορκίζει τά πονηρά πνεύματα καί τόν ἀναδεικνύει βασιλιά τοῦ Ἰσραήλ. Ἄν παραλάβει αἰγοβοσκῶ, ὁ ὁποῖος μαζεύει μοῦρα, τόν κάνει προφήτη. Θυμήσου τόν Δαβίδ καί τόν Ἀμῶς. Ἄν λάβει ἕναν ἔξυπνο νεαρό, τόν κάνει κριτή πιό ἡλικιωμένων παρά τήν ἡλικία του. Ἄν βρεῖ τελῶνες, τοὺς κάνει μαθητές του καί δημιουργεῖ ἀπό αὐτούς ἐμπόρους ψυχῶν. Ἄν λάβει φανατικούς διώκτες, μεταφέρει τό ζῆλο τους καί κάνει Παύλους ἀντί Σαύλων. Αὐτό εἶναι τό Πνεῦμα, τό ὁποῖο εἶναι γεμάτο ἀπό πραότητα, ἀλλά καί Πνεῦμα τό ὁποῖο ὀργίζεται ἐναντίον ἐκείνων πού ἁμαρτάνουν.» (Λόγος MA εἰς τήν Πεντηκοστήν PG 36,444A-448C).

Ἄρχιμ. Νικοδήμου Εὐσταθίου,
Πρωτοσυγγέλλου Ἱ. Μ. Χαλκίδος

(Λουκ. στ' 31-36)

[31 καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. 32 καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστὶ; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι. 33 καὶ ἐάν ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστὶ; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τό αὐτό ποιοῦσι. 34 καὶ ἐάν δανείζητε παρ' ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐστὶ; καὶ γὰρ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανείζουσιν ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα. 35 πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθρούς ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανείζετε μηδὲν ἀπελπίζοντες, καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ ὑψίστου, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστὶν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς. 36 Γίνεσθε οὖν οἰκτίρμονες καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστὶ].

Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ εὐαγγελικῆ περικοπῆ μᾶς ἀποκαλύπτει ἕνα μυστικό. Μᾶς λέγει πῶς μπορούμε νά γίνουμε υἱοὶ τοῦ Ὑψίστου, πῶς μπορούμε νά γίνουμε παιδιά τοῦ Θεοῦ. Προηγουμένως, στό τέλος μιᾶς σειρᾶς παρακινήσεων τοῦ Ἰησοῦ, γιά τό πῶς νά συμπεριφερόμαστε στοὺς ἄλλους, καταγράφεται συμπερασματικά ὁ περιεκτικὸς τῶν πάντων κανόνας τῆς ζωῆς: «ὅπως θέλετε νά σᾶς συμπεριφέρονται οἱ ἄνθρωποι, ἔτσι ἀκριβῶς νά τοὺς συμπεριφέρεστε κι ἐσεῖς».

Ὁ Ἰησοῦς καλεῖ τοὺς μαθητές Του νά ὑψωθοῦν καὶ νά ὑπερτερήσουν, νά «ξεπεράσουν» τοὺς ἄλλους. Ἐκεῖνος τοὺς ἔδινε τό θάρρος νά τολμοῦν, νά ξεπερνοῦν τόν ἑαυτό τους καὶ τόν κόσμο, νά ξεχωρίζουν ἀπό τό πλῆθος, πού ἀρκεῖται

στή μετριότητα καὶ τὴν συμβατικότητα καὶ ζεῖ πιεζόμενο ἀπὸ τὸν βραχνά τῆς συναλλαγῆς, νά βγοῦν ἀπὸ τὴ λάσπη τοῦ ἀτομικοῦ «συμφέροντος», στήν ὁποία συχνά εἴμαστε βυθισμένοι. Ὁ Ἰησοῦς, ἀσφαλῶς, δέν παρακινοῦσε τοὺς μαθητές Του νά πραγματοποιήσουν συνήθειες ἀθλητικούς ἄθλους, ἀλλά νά γίνουν χαριτωμένοι, νά ὑψωθοῦν ἠθικά καὶ πνευματικά! ... καὶ αὐτό γιά νά φανερώσει τίς ἀνθρώπινες δυνατότητες, πού γίνονται μεγάλες καὶ χρήσιμες, ὅταν συνοδεύονται ἀπ' τὴ δική Του χάρη, καὶ ὀδηγοῦν ὄχι σέ μιὰ ἀπλὴ πρόοδο, ἀλλά τὴν ἀληθινὴ κοινωνία καὶ τὸν ἁγιασμό. Ὁ Ἰησοῦς τονίζει τὴν δύναμη τῆς ἀνθρώπινης θέλησης, γιά νά ἐπιβεβαιώσῃ ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι δημιουργημένος κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωση τοῦ Θεοῦ. Ἐάν αὐτὴ

ή διδασκαλία ληφθεῖ στά σοβαρά, μπορεῖ νά ἔχει τεράστιες ἐπιπτώσεις στήν κοινωνία στήν ὁποία ζοῦμε καί μάλιστα περισσότερο ἀπ' ὅ,τι φανταζόμαστε.

Στή σημερινή περικοπή συναντοῦμε τρεῖς ὑποθετικές προτάσεις μέ ἀπόδοση σέ μορφή ἐρωτηματική, ἀκολουθούμενη ἢ καθεμία ἀπό μία διαπίστωση, ἀποδεκτή ἀπό τήν κοινή λογική. «Ἄν ἀγαπᾶτε μόνο ἐκείνους πού σᾶς ἀγαποῦν, τότε ποιά εἶναι ἡ χάρη πού σᾶς ἔχει δοθεῖ; Γιατί καί οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀγαποῦν ἐκείνους πού τούς ἀγαποῦν. Καί ἄν κάνετε καλό μόνο σ' ἐκείνους πού σᾶς κάνουν καλό, ποιά εἶναι ἡ χάρη πού σᾶς ἔχει δοθεῖ; Γιατί τό ἴδιο κάνουν καί οἱ ἁμαρτωλοὶ. Κι ἄν δανερίζετε ἐκείνους ἀπό τούς ὁποίους ἐλπίζετε νά ξαναπάρετε, ποιά εἶναι ἡ χάρη πού σᾶς ἔχει δοθεῖ; Γιατί καί οἱ ἁμαρτωλοὶ δανερίζουν ἁμαρτωλοὺς γιά νά τύχουν τήν ἴδια μεταχείριση». Σέ αὐτές τίς προτάσεις λέγεται ὅτι ἄν ἓνας κάνει κάτι, προσδοκώντας τήν ἀνάλογη ἀνταμοιβή, ἡ πράξη του αὐτή δέν ἔχει πλέον καμμιᾶ ἀξία. Καί στίς τρεῖς περιπτώσεις, αὐτό ἐπιβεβαιώνεται ἀπό τό γεγονός ὅτι ἀκόμη καί οἱ ἁμαρτωλοὶ κάνουν τό ἴδιο.

Σέ ὅσα ἀκολουθοῦν αὐτούς τούς λογικούς συλλογισμούς ὑποδεικνύεται τό κατά Θεόν ἦθος, μέ τή χρήση τῶν τριῶν προηγουμένων παραδειγμάτων. «Ν' ἀγαπᾶτε τούς ἐχθρούς σας, νά κάνετε τό καλό καί νά δανερίζετε χωρίς νά ἐλπίζετε ὅ,τιδήποτε, καί θά εἶναι ὁ μισθός σας μέγας καί θά γίνετε υἱοὶ τοῦ Ὑψίστου, γιατί αὐτός φέρεται μέ ἔλεος στοὺς ἀχάριστους καί στοὺς κακόβουλους».

Αὐτές οἱ προτροπές, ἔχουν σκοπό νά διακρίνουν τή «χριστιανική» ἀγάπη ἀπό τήν «κοσμική», καί νά ἐπισημάνουν ὅτι ἡ

ἀληθινή ἀγάπη δέν μπορεῖ νά εἶναι παρὰ ἐλεύθερη ἀπό κάθε ὑπολογισμό καί ἰδιότητες. Ὁ Ἰησοῦς ζητεῖ ἀπό τούς ἀκροατές Του νά ἀγαποῦν τούς ἐχθρούς τους, νά κάνουν τό καλό καί νά δανερίζουν χωρίς νά περιμένουν ἐπιστροφή τῶν χρημάτων, μάλιστα μέ κέρδος. Ἄν ἔτσι κάνουν, θά λάβουν μεγάλη ἀνταμοιβή καί θά εἶναι παιδιὰ τοῦ Ὑψίστου, ἀφοῦ θά μιμηθοῦν τήν καλόκαρδη συμπεριφορά Του πρὸς τούς ἀχαρίστους καί πονηροὺς. Ἡ ὑπεσχημένη ἀνταμοιβή, βέβαια, δέν πρέπει νά εἶναι ἡ κινητήριος δύναμις τῆς ἀγάπης, ἀλλά ἀπλῶς ἡ συνέπειά της, πού βρῖσκει τήν πραγματοποίηση σ' ἓνα μέλλον ἀπροσδιόριστο, τό ὁποῖο ὥστόσο δέν ἀναβάλλεται σέ μιᾶ ἄλλη ζωή στόν οὐρανό. Ὁ Ἰησοῦς μιλοῦσε γιά πραγματικότητες πού ἀληθεύουν ἤδη ἀπ' αὐτή τή ζωή, ἐν ἀναμονῇ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ πού ἔρχεται καί ἤδη ἔχει ἔλθει ἐν τῷ προσώπῳ Του. Τελικά ἡ ἀνταμοιβή συνίσταται στήν κοινωνία μέ τό Θεό, ἡ ὁποία πραγματοποιεῖται αὐθόρμητα γιά χάρη ἐκείνων πού, μιμούμενοι τή φιλανθρωπία Του, γίνονται παιδιὰ Του. Ἡ υἰοθεσία, ὡς δῶρο καί χάρις, ἀντικειμενικά προσφέρεται σ' ὅλους, βιώνεται ὅμως ἀπ' ὅσους προσωπικά τήν ἀποδέχονται.

Ἡ περικοπή ὀλοκληρώνεται μέ τά ἐξῆς: «Νά εἴστε λοιπόν σπλαχνικοὶ, ὅπως εἶναι σπλαχνικός ὁ Πατέρας σας». Νά ἔχετε «τρυφερή καί εὐρύχωρη καρδιά», νά εἴστε διαθέσιμοι σέ ὅλους, φίλους καί ἐχθρούς, ὅπως ὁ οὐράνιος Πατέρας σας. Σέ μιᾶ παραβολῇ ὁ Ἰησοῦς παρομοίασε τό Θεό μέ δανειστή, ὁ ὁποῖος μέ μεγάλη συμπόνια ἀπάλλαξε κάποιον ὀφειλέτη ἀπό τό τεράστιο χρέος του, προσδοκώντας ὅτι καί αὐτός στή συνέχεια θά ἀπάλλασε ἀπό πολύ μι-

κρότερα χρέη, τόν σύνδουλό του. Φυσικά, ὡς χριστιανοί, γνωρίζουμε ὅτι ὁ Θεός μᾶς ἀπάλλαξε δωρεάν ἀπό τήν δίκαιη καταδίκη μας, ἐξαιτίας τῆς ἁμαρτίας μας, προσφέροντας τό τίμιο Αἷμα Του. Αὐτό ἀκριβῶς σημαίνει ὅτι κι ἐμεῖς, ἀκολουθώντας τά ἴχνη Του, σχετιζόμεστε μέ τούς συνανθρώπους μας μέ αὐτόν τόν τρόπο, δείχνοντας ἔλεος.

Τό κείμενο περιστρέφεται σέ μιᾶ ἀγάπη, πού γιά νά εἶναι ἀληθινή, πρέπει νά χαρίζεται. Ἡ χάρις τῆς ἀγάπης ἐκδηλώνεται ἀπερίφραστα καθὼς ἀπευθύνεται κυρίως σέ ὅσους ἀδυνατοῦν νά ἀνταποδώσουν τό καλό πού ἔλαβαν. Αὐτό τό ξεπέραςμα ἐπέτρεψε στόν Ἰησοῦ νά ὑπερβεῖ ἀκόμη καί τό θρησκευτικό φράγμα, τό ὁποῖο ἐμπόδιζε τούς Ἰουδαίους νά συναναστρέφονται μέ τούς ἐθνικούς, καί δημιουργοῦσε ἔντονη ἐχθρότητα ἐναντίον τους. Γιά τόν Εὐαγγελιστή Λουκᾶ τό ξεπέραςμα αὐτοῦ τοῦ διαχωριστικοῦ φράγματος ἦταν ὁ λόγος πού ἐπέτρεπε στούς χριστιανούς νά κηρύττουν τό Εὐαγγέλιο καί στούς ἐθνικούς καί νά τούς δέχονται στήν Ἐκκλησία, χωρίς νά τούς ἐπιβάλλουν τίς ἀπαιτήσεις τοῦ Ἰουδαϊκοῦ νόμου.

Ἡ ἀγάπη πού ἐμφύσησε ὁ Ἰησοῦς εἶναι φιλανθρωπικοῦ τύπου στήν κυριολεξία καί πάντως ὄχι μέ τό περιεχόμενο πού συνήθως δίδουν ἀρκετοί στόν ὄρο φιλανθρωπία. Ἔχει ὡς στόχο τή δημιουργία νέων σχέσεων μεταξύ τῶν ἀνθρώπων. Γι' αὐτό μορφοποιεῖται σαφῶς ὡς μή βία, δηλ. ὡς δυνατότητα ἀγαπητικῆς ἀντιστάσεως στή βία ἢ στήν ἐπιθετικότητα ἄλλων. Ἡ ἀντίσταση αὐτή δέν εἶναι παθητικῆς φύσεως, ἀλλά ὁδηγεῖ στό νά νικήσει ἐνεργά ἐν τῷ ἀγαθῷ τό κακό, προσπαθώντας μέ κάθε

τρόπο νά ξανακερδίσει ἐκεῖνον πού τό διαπράττει. Ἡ πραγματική νίκη κατά τοῦ κακοῦ δέν συνίσταται στόν ἀποκλεισμό τοῦ βίαιου ἀνθρώπου, ἀλλά στή μεταστροφή του στήν ὁδὸ τῆς ἀγάπης.

Οἱ ἐφαρμογές αὐτῆς τῆς κατευθυντήριας ὁδηγίας δέν ἐξαντλοῦνται στά ἐνδεικτικοῦ χαρακτήρος παραδείγματα πού προηγήθηκαν, ἀλλά μπορεῖ νά εἶναι ἄπειρες, καί νά ἀπευθύνονται τόσο στήν ἰδιωτική σφαῖρα, ὅσο καί στόν τομέα τόν κοινοτικό καί πολιτικό.

Ὁ Θεός Πατέρας εἶναι οἰκτίρμων, ἐπί τούς ἀχαρίστους καί πονηρούς, θέλει τό καλό ὅλων χωρίς διακρίσεις. Ἀπ' ἐκεῖνον μόνον μποροῦμε νά περιμένουμε τό βραβεῖο γιά μιᾶ ἀγάπη πραγματικά ἐλεύθερη. Ἐπίσης θά μποροῦσε νά λεχθεῖ ἀκριβέστερα ὅτι ἡ ἐλεύθερη ἀγάπη πρὸς τόν ἄλλον καί τούς ἐχθρούς ἀκόμη, εἶναι ἤδη μιᾶ δική μας ἀπάντηση στήν ἐλεύθερη ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Στήν πραγματικότητα ἡ ἀγάπη, ὅπως συνίσταται ἀπό τόν Ἰησοῦ, εἶναι καταληπτὴ μόνον ἀπὸ ἐκεῖνον πού αἰσθάνεται ποίημα τῆς ἀμέτρητης Ἀγάπης, στήν ὁποία βρίσκει φῶς καί στήριγμα γιά τίς καθημερινές του ἐπιλογές. Γι' αὐτό ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ βρίσκει νόημα μόνο στό πλαίσιο τῆς ἐκκλησιαστικῆς θέασης τῆς ζωῆς, πού δέν συνδέεται μέ τήν υπεράσπιση μιᾶς ταυτότητας ἐθνικῆς, πολιτιστικῆς ἢ πολιτικῆς, ἀλλά στοχεύει στή βίωση καί τήν προσδοκία τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καί ἀφοσιώνεται στόν καθημερινό ἀγώνα γιά νά οἰκοδομήσει ἕνα νέο κόσμο, στόν ὁποῖο θά βασιλεύει ἡ δικαιοσύνη καί ἡ ἀγάπη πρὸς ὅλους ἀνεξαιρέτως. Πρὸς τήν κατεύθυνση αὐτή ἄς ἔχουμε πάντοτε ἐνώπιόν μας τό θεῖκό ἐρώτημα: «ποία ὑμῖν χάρις ἐστί»;

Κουάκεροι στην Ελλάδα

Πρωτ. Βασιλείου Α. Γεωργοπούλου
Λέκτορας Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.

1. Ἡ ὄνομασία καί ἡ προέλευσή τους.

Οἱ Κουάκεροι εἶναι προτεσταντική αἰρετική κίνηση πού ἐμφανίστηκε τόν 17^ο αἰώνα στήν Ἀγγλία, ἀπό τόν ἱεροκήρυκα George Fox (1624-1691) καί ἀναπτύχθηκε ἐντός τοῦ πουριτανικοῦ προτεσταντικοῦ χώρου ὡς μορφή διαμαρτυρίας κατά τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καί ὡς τρόπος ἐπιστροφῆς στήν ἀπλότητα τοῦ ἀρχέγονου χριστιανισμοῦ¹.

Ἡ ὄνομασία Κουάκεροι (Quakers) =τρέμοντες, τήν ὁποία ἀποδέχθηκαν ἀργότερα, ἀρχικά ἀποτελέσε δυσφημιστικό παρωνύμιο τῶν ἀντιπάλων τους καί προήλθε ἀπό τόν συνδυασμό δύο γεγονότων. Ἀπό τήν φράση τοῦ George Fox σέ μία δίκη, μεταξύ τῶν πολλῶν, πρὸς τόν δικαστή, «τρέμε τόν λόγο τοῦ Θεοῦ» καί ἀπό τό γεγονός, ὅτι κάποια μέλη τῆς κίνησης ἔτρεμαν τήν ὥρα τῆς λατρείας τους². Ἡ ἐπίσημη ὄνομασία τους εἶναι «Θρησκευτική Κοινωνία τῶν Φίλων» (Religious Society of Friends). Οἱ ἴδιοι αὐτοχαρακτηρίζονταν ἐπίσης ὡς «Τέκνα τοῦ φωτός» καί «Κήρυκες τῆς ἀλήθειας»³.

2. Ἡ ἱστορική ἐξέλιξη τῆς κίνησης.

Ὁ καταγγελτικός λόγος τους, ἡ ἀκτιβιστική ἐλεγκτική συμπεριφορά τους πρὸς τή θεσμική διάρθρωση τῆς Ἀγγλικανικῆς

Ἐκκλησίας σέ συνδυασμό μέ τίς κοινωνικές πεποιθήσεις τους, π.χ. ἀρνοῦνταν νά στρατευθοῦν, νά ὀρκίζονται στά δικαστήρια, νά χρησιμοποιήσουν βία, ἀπόλυτη ἐλευθερία συνειδήσεως κ.ἄ., ὑπῆρξαν ἀφορμές γιά πολλούς διωγμούς πού ὑπέστησαν τόσο ἀπό τό θρησκευτικό χῶρο, π.χ. καλβινιστές-πρεσβυτεριανούς, ὅσο καί ἀπό τήν κρατική ἐξουσία χωρίς νά ἀντιτάξουν βία μέ μοναδική ὑπομονή καί ἀντοχή. Πολλοί, ἀργότερα λόγω τῶν διωγμῶν, μετανάστευσαν στίς Η.Π.Α.⁴

Σημαντικό ρόλο στήν ἐδραίωση τῆς κίνησης ἔπαιξαν ἡ σύζυγος τοῦ George Fox, ἡ Margaret Fell (1614-1702), ὁ πρῶην ἀγγλικανός δικηγόρος William Penn (1644-1718) πού ἐργάστηκε γιά τή διάδοση καί τή θεμελίωση τῆς κίνησης στήν Πενσυλβάνια τῶν Η.Π.Α. ὅπως ἐπίσης καί ὁ θεολόγος τῆς κίνησης Robert Barclay (1648-1690) ἀνέπτυξε συστηματικά τό 1676 τά πιστεύω τῆς κίνησης στό ἔργο του «Ἡ Ἀπολογία τῆς ἀληθινῆς χριστιανικῆς θεολογίας».

Ἀπό τήν ἱστορία τῆς κίνησης δέν ἀπουσιάζουν τά σχίσματα καί οἱ διαφοροποιήσεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ἀποτελεῖ ἡ περίπτωση τοῦ Edward Hicks τό 1820 στίς Η.Π.Α. πού ἀρνήθηκε τή θεότητα τοῦ Χριστοῦ μέ ἀποτέλεσμα νά ἀποκοπεῖ μέ ἀρκετές ἑκατοντάδες ὀπαδούς του ἀπό τό σῶμα τῶν

Κουάκερων και νά δημιουργήσει ένα χρισματικό κλάδο.

Σήμερα υπάρχουν τρεις κύριοι κλάδοι: α) Οί Συντηρητικοί Φίλοι, γνωστοί και ως "Αρχέγονοι Κουάκεροι" που παραμένουν πιστοί στα αρχικά πιστεύω και πρακτικές του Κουακερισμού με απολύτως ελεύθερη λατρεία, β) Οί Ευαγγελικοί Φίλοι, που έχουν υιοθετήσει θεολογικές αρχές του αρχικού κλασικού προτεσταντισμού (κυρίως των Μεταρρυθμισμένων) και στη λατρεία τους έχουν πάστορες και γ) οί Φιλελεύθεροι Φίλοι, που έχουν υιοθετήσει θεολογικές απόψεις του φιλελεύθερου-όρθολογιστικού Προτεσταντισμού, πλὴν ὅμως, ἔχουν ελεύθερη λατρεία.

3. Ἡ πίστη, ἡ ζωὴ

καὶ ἡ λατρεία τῶν Κουάκερων.

Οί Συντηρητικοί και οί Ευαγγελικοί Φίλοι τυπικά ἀποδέχονται τό Μυστήριο τῆς Ἀγίας Τριάδος και τῆ θεότητα τοῦ Χριστοῦ, ἀποφεύγουν ὅμως τῆ χρήση θεολογικῆς ὀρολογίας που δέν ὑπάρχει κατά γράμμα στήν Ἀγία Γραφή. Ἀντιθέτως οί Φιλελεύθεροι ἀρνοῦνται τό μυστήριο τῆς Ἀγίας Τριάδος και τῆ θεότητα τοῦ Χριστοῦ. Ὁρθῶς ἔχει ἐπισημανθεῖ, ὅτι σήμερα ὑπάρχει μεταξύ τους μία ποικιλία ἀπόψεων για τά θέματα αὐτά⁵.

Οί Συντηρητικοί και οί Ευαγγελικοί Φίλοι ἀποδέχονται τήν ἀθανασία τῆς ψυχῆς, τῆ σπουδαιότητα τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ἀλλά ἀμφισβητοῦν τήν κατά γράμμα θεοπνευστία τῆς⁶ σέ ἀντίθεση μέ ἄλλες προτεσταντικές αἱρέσεις, ἐνῶ ἀμφότερα οί Φιλελεύθεροι τά ὑποτιμοῦν ἢ και τά ἀπορρίπτουν. Ὅλοι οί κλάδοι ἀρνοῦνται τῆ θεολογική ἐρμηνεία τοῦ προπατορικοῦ ἀμαρτήματος.

Δίνουν ἄμεση προτεραιότητα στήν προσωπική ἐμπειρία⁷ και στό λεγόμενο «ἐσωτερικό φῶς» που καθοδηγεῖ τόν κάθε πιστό στήν κατανόηση τῆς Βίβλου, και εἶναι αὐτό τό ἴδιο που ὀδηγεῖ κάθε ἄνθρωπο σέ προσωπική σχέση μέ τό Θεό⁸.

Εἶναι τέτοια ἡ ἐμμονή τους για τῆ σημασία τοῦ ἐσωτερικοῦ φωτός ὡς εἶδους ἐμπειρίας, καθώς ἡ ἐν λόγω θεμελιώδης διδασκαλία τους ἀποτελεῖ και μέσο διαφοροποίησής τους ἀπό τίς ἄλλες προτεσταντικές κινήσεις, που πολλοί ἐρευνητές κάνουν λόγο στήν περίπτωση τῶν Κουάκερων για ἕναν ἰδιότυπο μυστικισμό. Ἡ ἀφοσίωση και ἡ ὑπακοή σ' αὐτό τό ἐσωτερικό φῶς, που ὀδηγεῖ στό Χριστό, κατά τούς ἰσχυρισμούς τους, σέ συνδυασμό μέ τήν χριστιανική ζωὴ, ἀποτελοῦν για τούς Κουάκερους τά ἐχέγγυα τῆς σωτηρίας.

Δέν τελοῦν και δέν ἔχουν κανένα μυστήριο⁹. Ἀπορρίπτουν τό Βάπτισμα και τῆ θεία Εὐχαριστία ὡς μυστήρια και τελετές και μιλοῦν για μία μόνο πνευματική και ἐσωτερική τους σημασία. Στῆ ζωὴ τους προσπαθοῦν νά εἶναι λιτοί, σώφρονες, ἀπλοί στήν ἐνδυμασία, φιλάνθρωποι, φιλαλήθεις, εἰρηνικοί, ἀντίθετοι σέ κάθε μορφή βίας, ὄρκου, πολέμου, στρατιωτικῆς θητείας¹⁰.

Ἡ λατρεία τους στήν συντηρητική – παραδοσιακή μορφή τῆς δέν ἔχει καθόλου καθιερωμένους τύπους, ἢ τελεουργικό. Ἐχει ἔντονο τόν αὐθορμητισμό, τῆ συναισθηματική φόρτιση, τό ἐσωτερικό μυστικό βίωμα, τήν ἀπουσία μόνιμων παστόρων μέ ἐξαιρεση τούς Ευαγγελικούς Φίλους. Κάθε ἄντρας και γυναίκα, ἔχει τῆ δυνατότητα αἰσθανόμενος, κατά τίς πεποιθήσεις τους πάντα, ὅτι καλεῖται ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα, νά σηκωθεῖ

στήν λατρευτική σύναξη και διδάξει τὰ ὑπόλοιπα μέλη¹¹.

4. Ἡ παρουσία τῶν Κουάκερων στήν Ἑλλάδα.

Ἡ συγκεκριμένη αίρετική κίνηση ἐμφανί-
ζεται στήν Ἑλλάδα στά τέλη τῆς δεκαετίας

τοῦ 1980. Ἡ παρουσία τῆς κίνησης ἀριθ-
μητικῶς στήν πατρίδα μας εἶναι ἐξαιρετι-
κά μικρή. Τά μέλη της προῆλθαν, κυρίως,
ἀπό ἄλλες προτεσταντικές ὁμολογίες καί
ἀνήκουν στούς Συντηρητικούς Φίλους. Ἡ
κίνηση, φυσικά, δραστηριοποιεῖται στό
διαδίκτυο καί στόν ἑλληνικό χῶρο.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Βλ. ἐπιλεκτικά: Arbeitsgemeinschaft der Kirchen und Religionsgesellschaften in Berlin (Hrsg), *Was glauben die andern? 26 Selbstdarstellungen*, Berlin 1954², σσ.182-187. G. Scherer, *Quäker*, στό H. Krüger u.a (Hrsg), *Ökumene Lexikon. Kirchen-Religionen- Bewegungen*, Frankfurt am M 1983, στ. 993-996. J. Leslie Dunstan, *Der Protestantismus*, Stuttgart 1985, σσ.116-118. Pink Dandelion, *An Introdution to Quakerism*, New York 2007.

2. Βλ. Georges Liens, *Quakers*, στό DCrTh, (2007)³, σ. 1169.

3. Βλ. Was glauben die andern?, ὅπ.π., σ. 183.

4. Βλ. Thomas Hamm's, *The Quakers in America*, New York 2003.

5. Βλ. Georges Liens, *Quakers*, ὅπ.π., σ. 1169.

6. Βλ. J. Leslie Dunstan, *Der Protestantismus*, ὅπ.π., σσ. 117-118.

7. Βλ. Eileen W. Linder (Ed), *Yearbook of American & Canadian Churches 2008*, Nashville 2008, σ. 120.

8. Βλ. *Was glauben die andern?* ὅ.π.π., σ. 185.

9. Βλ. Andreas Rössler, *Kleine Kirchenkunde*, Stuttgart 1999², σ. 99.

10. Βλ. G. Scherer, *Quäker?*, ὅπ.π., στ. 995.

11. Βλ. *Was glauben die andern?*, ὅπ.π., σ. 184.

Τῶν Παρακλήσεων
οἱ ταπεινοὶ ἰσοκράτες...

Πρωτ. Κωνσταντίνου Καλλιανού,
Ἐφημ. Ἱ. Ν. Ἁγίου Παντελεήμονος Σκοπέλου, Ἱ. Μ. Χαλκίδος

ΚΑΘΕ ΑΠΟΓΕΥΜΑ, τίς φωτεινές καί
τρυφερές αὐτές ἡμέρες τοῦ Δεκα-
πενταύγουστου, ὅπου ψάλλουμε τίς Πα-
ρακλήσεις, ἀπό τό γειτονικό τό πλατάνι,
πού συντροφεύει ὀλόχρονα τήν ἐκκλη-
σιά, ἓνα ἰδιότυπο ἰσοκράτημα συνοδεύ-
ει τίς ψαλμωδίες μας. Ἐπίμονο καί
ἀδιάκοπο ἰσοκράτημα, δίχως καμμιά
βιασύνη. Εἶναι τό ἀθῶο ἰσοκράτημα τῶν
τζιτζικιῶν, τῶν θερινῶν αὐτῶν ἐπισκε-
πτῶν, πού γιά ἓνα ἱκανό χρονικό διά-
στημα ἐνοικιοῦν κάτω ἀπό τά δροσερά
φυλλώματα τοῦ πλατάνου καί ἀπό νω-
ρίς τό πρωί, μέχρι νᾶρθει τό πρῶτο νύ-
χτωμα, τραγουδᾶνε ἀπατάπαυστα τό
ἑλληνικό τό καλοκαίρι. Κι εἶναι μιᾶ
ἀθῶα παρεμβολή αὐτό τό τραγούδι στήν
ὄλη συγκινητική καί εὐκατάνυκτη ἀτμό-
σφαιρα, πού ἀκροζυγιάζεται μέσα σέ
ὑμνους ἰκέσιους στή Χάρη Της, σέ χρώ-
ματα/ζωγραφιές τοῦ δειλινοῦ, πού μέ
δαψίλεια περισσή τίς χαράσσει πάνω σέ
τοίχους, στό τέμπλο, στίς εἰκόνες, χρω-
ματίζοντας ἀκόμα καί τά λευκόγκριζα
σύννεφα τοῦ θυμιάματος.

Αὐτά εἶναι τ' ἀπόβραδα τοῦ Δεκαπε-
νταγούστου, πού τά στολίζει ἡ παρου-
σία τῶν φιλακόλουθων γυναικῶν, ἔστω
καί λιγότερων κάθε χρόνο, ἀλλά καί ἡ
ἐπίμονη φωνή τῶν τζιτζικιῶν. Τῶν ἀθῶ-

ων αὐτῶν πλασμάτων τοῦ Θεοῦ πού
εἰσοδεύουν μέ τό θέρος καί μέ τίς
πρῶτες βροχές, πού κι ἐκεῖνο μᾶς ἀπο-
χωρίζεται, ἀναχωροῦν κι αὐτά, ὡς ἄλλοι
ἐπισκέπτες, καί ἰδιότυποι διαθεριστές.
Κι εἶναι στ' ἀλήθεια τόσο συγκινητική
αὐτή ἡ παρουσία τοῦτες τίς ἀπόβραδες
ᾧρες πού ἡ Θεομητορική Της παρουσία
τίς εὐλογεῖ καί τίς ὑψώνει μέσα στήν
κρισιμότητα τῶν καιρῶν ὡς προσευχή,
ὡς ἔσπερινό θυμιάμα, ὡς ἰκέσιο λόγο.
Καί μαζί μ' αὐτά, ἔρχεται κι ὁ λόγος τοῦ
ποιητῆ, πού ἀνεβαίνει στό νοῦ τοῦτες τίς
θεσπέσιες ᾧρες, γιά νά ἐπιβεβαιώσῃ
τήν ἱερότητα τῶν στιγμῶν, πού τίς στε-
φανώνει μιᾶ πτυχή τοῦ «καλά λίαν»
(Γεν. 1, 31) τῆς Δημιουργίας.

*κι ἀντίς γι' ἀγγέλους, τά τζιτζίκια,
σοῦ κανοναρχοῦνε τό κάθε ἀπομεσήμερο
ἕως ἀργά
μέ τό δικό τους τρόπο τόν Παρακλητικό
Κανόνα*

(Τ. Κ. Παπατσώνης).

Αὐτό ὅμως πού δέν περνάει ἀπαρατή-
ρητο καί κάποια στιγμή ραγίζει τή φωνή
τοῦ παπᾶ, ἀνεβάζοντας τό σύθαμπο στά
μάτια, εἶναι τότε πού διαβάζονται τά ὀνό-
ματα, ὑπέρ ὑγείας, βοηθείας, ἀντιλήψεως
κ.λπ. Ὄνόματα, πού ἡ μνημόνευσή τους
συνοδεύεται ἀπό τό λιτό «Κύριε, ἐλέη-

σον» τοῦ ψάλτη. Κι ἡ συγκίνηση κορυφώνεται, καθὼς ὁ ἱερέας ἀντιλαμβάνεται, πὼς αὐτό τό «Κύριε ἐλέησον», μέ τό δικό τους τρόπο τό ἐπαναλαμβάνουν καί τά τζίτζικια, δεόμενα, λές, καί τοῦτα... Καί ποιός ξέρει, ἄραγε, ἄν δέ γίνεται κι αὐτό;

Μέ τό «Δι' εὐχῶν», καθὼς σβήνουν ἕνα-ἕνα τά κεριά καί κλείνει ἡ Ὁραία

Πύλη, μέ τό πρῶτο σκοτάδι πού ἀνεβαίνει, τότε πού ὁ καθέννας μας ἀναχωρεῖ εἰς τά ἴδια, παύει καί τό τραγούδι τοῦ τζίτζικια, γιά νά ξαναρχίσει μέ τή χαραυγή καί τίς πρῶτες ἀκτίνες τοῦ θερινοῦ τοῦ ἡλίου. Ἀκούραστα καί ἐπίμονα. Ὅπως τόσα χρόνια, τόσους αἰῶνες, ἀπό τά χλωρά τά χρόνια της Δημιουργίας...

Μωυσῆς ὁ Αἰθίοψ*

Ἐπιμέλεια: Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη

ΕΖΗΣΕΝ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅπου κατὰ τὸ πρῶτον μέρος τοῦ βίου του, ξένος ἐντελῶς πρὸς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν πολὺ δέ δυνατός εἰς τὸ σῶμα καὶ ἐπιδέξιος καὶ ἀτίθασος, ὑπῆρξεν ἀρχηγὸς ληστῶν. Ἀλλὰ τὸ φῶς τῆς γνώσεως καὶ τῆς μετανοίας δέν ἐβράδυνε νά φωτίσῃ τὴν ὁδόν του. Ἡ μεγάλη πρὸς αὐτὸν ἐπιείκεια καὶ ἀγαθότης ἐνός χριστιανοῦ, τὸν ὁποῖον εἶχε βλάψῃ μεγάλως, ἐπέφερον ἐντός τῆς ψυχῆς του ἀρχὴν ἀνακαινίσεως. Πιστεύσας δέ, ἔγινε χριστιανός, καὶ κατόπιν περιεβλήθη καὶ τὸ μοναχικόν σχῆμα. Μετὰ τοῦτο, κλαίων τὰς ἄλλοτε ἁμαρτίας του, τρέμων μήπως ὑπέπιπτε πάλιν εἰς τοὺς ὄνυχας τοῦ πονηροῦ, κατέφυγεν εἰς τὴν ἔρημον ὅπου κατώκησεν ἐντός σπηλαίου. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο εὐρίσκοντο καὶ ἄλλοι μοναχοί, ἀπὸ τὰς γνώσεις καὶ τὰς ἀρετὰς τῶν ὁποίων προσεπάθησε νά ὠφελῆθῃ ὅσον ἡδύνατο περισσότερον. Δέν ἤργησε δέ νά διακριθῇ καὶ αὐτός εἰς τὴν πνευματικὴν σύνεσιν καὶ τὴν ἀρετὴν καὶ νά σύρῃ διὰ τῆς φήμης του εἰς τὸ ἐρημητήριόν του πολυαρίθμους χριστιανούς, οἵτινες ἐζήτουν τὴν διδασχὴν καὶ τὰς συμβουλάς του.

Μοναδικὸς κυρίως ἦτο εἰς τὴν ἀποφυγὴν τῆς ὑπερηφανείας καὶ τῆς κατακρισεως.

—Εἶμαι, ἔλεγε πολλάκις, ὁ χειρότερος τῶν ἁμαρτωλῶν. Τὰ περασμένα μας ἁμαρτήματα ὀφείλομεν, καθὼς ὁ Παῦλος, νά ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν μας ὡς παρόντα καὶ νά θλιβώμεθα δι' αὐτά. Εἶνε τοῦτο ἡ καλύτερα μέθοδος, διὰ νά φυλάξωμεν τὸν ἑαυτὸν μας μέ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ἀσφαλῆ. Ἐάν νομίσωμεν, ὅτι ἰστάμεθα, τότε ἀκριβῶς εἶνε ὁ μέγας κίνδυνος μήπως πέσωμεν. Διὰ νά μὴ φοβώμεθα τὸν Θεόν, ὀφείλομεν νά φοβώμεθα πολὺ τὸν ἑαυτὸν μας, τοῦτέστι τὰς ἀδυναμίας καὶ τὰ πάθη μας.

Ὅτε δέ ἤκουε νά κρίνουν τινὰ ἄλλοι, αὐτός πάντοτε ἐσιώπα ἢ ἔφευγε.

—Διατί τὸ κάμνεις αὐτό; τὸν ἠρώτησαν μίαν φορὰν.

—Διότι εἶμαι καὶ ἐγὼ κρινόμενος, ἀπήνησεν ἐκεῖνος. Καὶ κριτῆς μου εἶναι ὁ Θεός. Ὑστερον ἀπὸ μίαν τοιαύτην ὑποδικίαν, μέ ποῖον θάρρος θέλετε νά ἀνοίξω τὸ στόμα μου, διὰ νά κρίνω ἐγὼ ἄλλον;

Μέ τοιοῦτον βίον καὶ τοιαύτην φιλοσοφίαν ἔφθασε Μωυσῆς ὁ Αἰθίοψ εἰς τὸ

* Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ Μιχαήλ Ἰ. Γαλανοῦ «Οἱ βίοι τῶν Ἁγίων τοῦ Μηνολογίου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἀθήναι 1936, τ. Η', σελ. 89-90.

έβδομοκοστόν πέμπτον τῆς ἡλικίας του ἔτος. Ἐξαίφνης ἡμέραν τινά ἠκούσθη εἶδησις, ὅτι λησταί ἀπό βαθείας πρωίας εἶχον φανῆ εἰς τό πέριξ τῆς κατοικίας του. Λησταί εἰδωλολάτραι μέ μῖσος πολὺ πρός τούς χριστιανούς, πρό πάντων δέ πρός τάς μοναχικάς τάξεις. Ἀκόμη ἐλέγετο ἡ τοιαύτη παρουσία, ὅτε ἔξ ἀπό τούς βαρβάρους ἐκείνους εἰσήλασαν εἰς τό σπήλαιον τοῦ Μωυσέως. Τό ὅτι ἦτο ἄλλοτε ὁμότεχνός των, τό ὅτι ἀπό τήν εἰδωλολατρίαν εἶχε προσέλθει εἰς τόν χριστιανισμόν, τό ὅτι πολλούς εἰδωλολάτραι εἶχον ἐλκύσει πρός τόν Ἰησοῦν, ὅλα αὐτά εἶχον ἀνέκαθεν κινήσει ἐναντίον του ὀργήν πολλήν εἰς τό στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν τοῦ Χριστοῦ. Καί τώρα ἤρχοντο νά πλήξουν τόν ὑπηρέτην καί ἀθλητήν τῆς πίστεως.

Καί τόν ἔπληξαν. Ἐπεσε κτυπηθεῖς ἀπό τάς μαχαίρας τῶν βαρβάρων, οἱ ὅποιοι, μετά τό κακούργημα, ἀνεχώρησαν.

Ἄδελφοί, προσελθόντες, εὔρον τόν Μωυσῆν τόν Αἰθίοπα, πλέοντα εἰς τό αἷμά του. Ἦρχισαν δέ νά κλαίουں καί νά τόν ἐρωτοῦν πῶς εἶχεν.

—Ἐτελέσθη ἡ δικαιοσύνη, ἀπεκρίθη ἐκείνος, μέ ἤσυχον μειδίαμα. Ἄλλοτε —καί ἐνταῦθα ἐσκυθρόωπασε— εἶχα ἀφαιρέσει ἐγώ τήν ζωήν ἄλλων. Ἦμην τότε εἰς τό σκότος, τουτέστιν εἰς τήν ἁμαρτίαν. Τώρα ἐγινεν ἡ ἀνταπόδοσις. Δέν τό εἶπεν ὁ Χριστός μας; Ὅσοι ἔδωκαν μάχαιραν, μάχαιραν καί θά λάβουν. Καί βλέπετε, ἀδελφοί μου, ὁ Χριστός δέν ψεύδεται.

Τοιοῦτον τέλος ἔλαβε Μωυσῆς ὁ Αἰθίοψ.

Ἄφησε μεταξύ τῶν πολυαρίθμων ἐρημιτῶν τῆς Αἰγύπτου μαθητάς ἑβδομήκοντα. Καί αὐτοί ἐξηκολούθησαν τό ἔργον τοῦ διδασκάλου των, φωτίζοντες διανοίας, στηρίζοντες ψυχάς. Ἡ μνήμη του τιμᾶται τήν 29^{ην} Αὐγούστου.

Ἐπιμέλεια: Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη

Κύριε Διευθυντά,

Νομίζω ὅτι θά ἦταν σωστό νά συμπληρωθεῖ κάτω ἀπό τόν τίτλο τοῦ περιοδικοῦ ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ: ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ. Ἔτσι ὅπως καταχωρεῖται θά μποροῦσε νά θεωρηθεῖ περιοδικό κάποιας Ἰ. Συνόδου, κάποιας Ἐκκλησίας.

Εὐχαριστῶ γιά τήν προσοχή σας.

Μέ τιμή,
Εὐάγγελος Λέκκος

Ἀξιότιμε κ. Διευθυντά,

Οἱ συζητήσεις καί συνομιλίες Κληρικῶν, μέσα στό Ἱερό Βῆμα τῶν Ἐκκλησιῶν σέ Ἐσπερινούς ἑορτῶν καί σέ Συλλειτουργία εἶναι πολύ συχνές. Ἡ φλυαρία, ἡ πολυλογία, ἀκόμη καί κάποια ἀστεῖα, ἡ περιφρόνηση τῆς ἱερότητας τοῦ ἁγίου χώρου, ἡ ἀπουσία κατανύξεως καί εὐλαβείας κάμνουν τό Ἅγιον Βῆμα... «πεζοδρόμιο»!

Θά θέλαμε παρακαλῶ, τήν γνώμη τῶν ἀναγνωστῶν σας γιά τοῦτο τό φαινόμενο. Θεραπεύεται αὐτή «ἡ πληγή»; Καί πῶς;...

Εὐχαριστῶ γιά τήν φιλοξενία,
Ἀρχιμ. Γρηγ. Χαραλαμπίδης

Ἀξιότιμε κ. Διευθυντά,

Στό τεῦχος 9 τοῦ περιοδικοῦ σας, στή στήλη «Ἐπικοινωνία», τέθηκε

ἀπό τόν ἱερέα π. Κωνσταντῖνο Χαλβατζάκη ἓνα ἐρώτημα σχετικά μέ τόν Ἅγιο Ἰωσήφ τόν Μνήστορα καί τή σφαγή τῶν Νηπίων. Κατ' ἀρχήν, ὁ π. Κωνσταντῖνος μεταφέρει τήν ἐσφαλμένη ἄποψη ὅτι ἡ σφαγή τῶν Νηπίων «ἴσως εἶναι ἓνας μῦθος». Δηλαδή, ἀμφισβητεῖται ἡ ἱστορικότητα τῶν εὐαγγελικῶν διηγήσεων; Ἡ σφαγή αὐτή ἀναφέρεται ρητά καί ξεκάθαρα στό δεύτερο κεφάλαιο τοῦ κατά Ματθαῖον Ἱεροῦ Εὐαγγελίου στούς στίχους 16 ἕως 18. Ἐπίσης, εἶχε πρό πολλοῦ προφητευθεῖ ἀπό τόν Προφήτη Ἱερεμία (Ἱερεμ. λή' 15), γεγονός πού τονίζει καί ὁ ἴδιος ὁ Εὐαγγελιστής Ματθαῖος στούς στίχους 17-18. Πῶς ὁ π. Κωνσταντῖνος δέν στηλιτεύει τήν πλανημένη γνώμη ὅτι ἴσως εἶναι μῦθος, ἀλλά τήν μεταφέρει στό περιοδικό τῶν ἐφημερίων δίχως νά τήν διαφεύδει; Δέν ἐμπιστεύεται τόν Ἀπόστολο οὔτε τό Ἅγιον Πνεῦμα πού τοῦ ἐνέπνευσε τή συγγραφή τοῦ Εὐαγγελίου; Ἐξ ἄλλου, στήν ἄποψη ὅτι ἡ σφαγή εἶναι ἐντελῶς παράλογη, ἀπαντοῦμε: Καί ἡ καθημερινή σφαγή τόσων βρεφῶν ἀπό τίς ἴδιες τίς μητέρες τους (μέ τήν ἔκτρωση) εἶναι ἀκόμη πιό παράλογη, δέν παύει ὁμως νά εἶναι γεγονός. Συνεπῶς, ἡ ἄποψη ὅτι ἡ σφαγή τῶν Νηπίων «ἴσως εἶναι μῦθος» ἀπορρίπτεται ὄχι μόνο ἀγιολογικῶς ἀλλά καί λογικῶς.

Ὅσον ἀφορᾷ στό ἐρώτημα γιατί ὁ Ἅγιος Ἰωσήφ δέν εἰδοποίησε τούς Βηθλεεμίτες γιά τήν σφαγή, αὐτό μπορεί νά ἀπαντηθεῖ πολύ εὐκόλα μετά ἀπό μία προσεχτική μελέτη τοῦ σχετικοῦ εὐαγγελικοῦ χωρίου. Γράφει ὁ Εὐαγγελιστής Ματθαῖος: «ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ λέγων· ἐγερθεῖς παράλαβε τό παιδίον καί τήν μητέρα αὐτοῦ... μέλλει γάρ Ἡρώδης ζητεῖν τό παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό» (Ματθ. β' 13). Εἶναι, λοιπόν, σαφέστατον ὅτι ὁ ἄγγελος δέν τοῦ ἀνέφερε τίποτε γιά τήν ἐπικείμενη σφαγή τῶν νηπίων, παρά μόνον γιά τόν κίνδυνον πού διέτρεχε τό παιδίον Ἰησοῦς. Ὁ Ἅγιος Ἰωσήφ δέν ἦταν Θεός, Παντογνώστης. Γνώριζε μόνο ὅ,τι τοῦ ἀποκάλυπτε ὁ Κύριος διά τοῦ ἀγγέλου Του. Πῶς ἦταν δυνατόν ὁ ἀπόνηρος καί ἄκακος Ἅγιος Ἰωσήφ νά φανταζόταν ὅτι θά γινόταν ἓνα τόσο φοβερό ἔγκλημα, ἀφοῦ ὁ ἄγγελος δέν τοῦ τό εἶπε; Ἦταν, ἄλλωστε, κάτι πού ἐπέτρεψε ὁ Θεός, καθῶς τά Νήπια αὐτά ἔγιναν 14.000 ἔνδοξοι Μάρτυρες. Ἄς μήν ξεχνοῦμε ὅτι «τό μωρόν τοῦ Θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί». Ἐπίσης, ὁ Ἅγιος δέν ἐκδηλώνει τύψεις μετά τή σφαγή διότι, ἀφ' ἑνός μὲν δέν εἶχε

καμμία εὐθύνη, ἀφοῦ δέν τήν προγνώριζε καί ἄρα ἦταν ἀδύνατο νά τήν εἶχε ἀποτρέψει, ἀφ' ἑτέρου δέ, κατά τή διάρκεια τῆς σφαγῆς ὁ Ἅγιος δέν ἦταν κἄν στήν Βηθλεέμ, ἀλλ' εἶχε ἀναχωρήσει γιά τήν Αἴγυπτο (Ματθ. β' 14-16). Συνεπῶς, ἀγνοοῦσε τί γινόταν ἐκεῖ.

Ὁ π. Κωνσταντῖνος ἔπρεπε, ὡς Ἱερεῦς, νά γνώριζε ὅτι τό νά ἐκφράσει δημοσίως δύο βλάσφημες σκέψεις, σκανδαλίζοντας ἔτσι τήν συνείδηση τοῦ ἀναγνώστη καί μολύνοντας τήν σκέψη του, συνιστᾷ πράξη πού δέν προσιδιάζει σέ ἱερέα, ποιμένα λογικῶν προβάτων. Ὁ Κύριος εἶπε: «οὐαί δι' οὗ τό σκάνδαλον ἔρχεται». Θά μπορούσε ἀπλᾶ νά ρωτήσῃ ἰδιαιτέρως τόν πνευματικό του ἢ κάποιον θεολόγο, πάλι ἰδιαιτέρως, καί νά ἀπαντήσῃ μέ προσωπική ἐπιστολή στόν δῆθεν «σχεπτόμενο ἄνθρωπο» πού ἔθεσε τό ἐρώτημα.

Ἄς σημειωθεῖ ὅτι ὁ Ἅγιος Γέροντας τῆς Πάτμου, π. Ἀμφιλόχιος Μακρῆς, ἔλεγε ὅτι ὁ Ἅγιος Ἰωσήφ ὁ Μνήστωρ εἶναι ὁ μεγαλύτερος Ἅγιος, ἀφοῦ ἐκεῖνον ὁ Θεός διάλεξε γιά θετό πατέρα τοῦ Υἱοῦ Του!

Λεωνίδας Μουτσάτσος

230 52 Μεταμόρφωσης Μολάων Λακωνίας

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ

Έπιμέλεια: Σταῦρος Τερζής

- Ἁγίου Ἰωάννου Κρονστάνδης: *Ἐκκλησία, ἡ κιβωτός τῆς σωτηρίας καί ἡ μακαριότητα τῶν Ἁγίων*, ἐκδ. Πέτρου Μπότση, Ἀθήνα 2012.
- Ἁγίου Ἰωάννου Μαξίμοβιτς: *Ἡ τιμή τῆς Θεοτόκου στήν ὀρθόδοξη Ἐκκλησία*, ἐκδ. Μυριόβιβλος, Ἀθήνα 2006.
- Ἄνωνύμου τινός τῶν αἰτουμένων: *Ἡ ἐκκλησιαστική Εὐχαριστία ὡς αἰτούμενο ἐπικαιρικῆς μεταγραφῆς*, ἐκδ. Δόμος, Ἀθήνα 2012.
- «*Δυσωπῶ Σε Πανάμωμε*», *Μικρός καί Μεγάλος Παρακλητικός κανόνας στήν Ὑπεραγία Θεοτόκο. Ποιητικό καί μουσικό κείμενο - σχόλια - εἰκόνες*, ἐκδ. Μελωδικό Καράβι.
- Γερόντων Πορφυρίου καί Παΐσιου (ἐπιμ. Ἀνέστη Μαυροκέφαλου): *Γιά νά σταθεῖ ἡ οἰκογένεια*, Ἀλεξανδρούπολη 2011.
- Εἰρηναίου (πρώην Μητροπολίτου Κισάμου καί Σελίνου): *Πορεῖες καί ἀλήθειες γιά τόν ἀγαπημένο μου Χριστό*, ἐκδ. Ἀκρίτας, Ἀθήνα 2007.
- Θεοκλήτου μοναχοῦ Διονυσιάτου: *Μαρία ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ (Μέσα ἀπό τήν θεολογία καί τήν ὑμνολογία τῶν Ἁγίων Πατέρων)*, ἐκδ. Ὁ Ἕλληνας, Θεσσαλονίκη.
- Καλλιακμάνη Βασιλείου (πρωτ.): *Μαθητεύοντας στό Εὐαγγέλιο τῆς Κυριακῆς*, ἐκδ. Ἱερά Μητρόπολη Νεαπολέως καί Σταυρουπόλεως, Θεσσαλονίκη 2011.
- Καραπέτσα Ἀθανασίου Γ.: *Ἡ Παναγία τοῦ Ἐλικώνα*, ἐκδ. Ἱερά Μονή Εὐαγγελιστρίας Βοιωτίας- Μαῖστρος 2011.
- Τοῦ ἰδίου: *Ὁ παπα-Μελέτης Θανάσου. Σαρανταπέντε Χρόνια Διακονίας*. Θήβα 2012.
- Μαυρομάτη Γεωργίου: *Ἡ Μεταμόρφωση τοῦ Κυρίου (τό γεγονός καί τό νόημά του)*, ἐκδ. Τέρτιος.
- Τοῦ ἰδίου: *Ἡ Κοίμηση τῆς Θεοτόκου (τό γεγονός καί τό νόημά του)*, ἐκδ. Τέρτιος.
- Συλλογικός τόμος, (ἐπιμ. Σταύρου Ζουμπουλάκη): *Ἄς συζητήσουμε ἐπιτέλους γιά τό κήρυγμα*, ἐκδ. Ἄρτος Ζωῆς, Ἀθήνα 2012.
- Φίλια Γεωργίου: *Οἱ θεομητορικές ἐορτές στή λατρεία τῆς Ἐκκλησίας*, ἐκδ. Γρηγόρη, Ἀθήνα 2008.
- Φωτίου Σταύρου (ἐπιμ.): *Ὅρθοδοξία καί ὀρθοπραξία. Θέματα θεολογικῆς ἐκπαίδευσης*, ἐκδ. Ἀρμός, Ἀθήνα 2012.
- Χριστοδούλου Βασιλείου (ιερέως): *Συναπάντημα στή δύση. Ψηλαφώντας τόν Χριστό στήν ἀπλότητα καί δίψα μιᾶς ἱερατικῆς ζωῆς*, ἐκδ. Ἕλληνας 2012.

- *Ἄς συζητήσουμε ἐπὶ τέλους γιὰ τὸ κήρυγμα.* Συλλογικός τόμος. Ἐπιμέλεια: Σταῦρος Ζουμπουλάκης. Ἐκδόσεις ἼΑρτος Ζωῆς, Βιβλιοθήκη τοῦ Κηρύγματος 2, Ἀθήνα 2012.

Τά κείμενα πού φιλοξενοῦνται στό τόμο αὐτό ἐκφωνήθηκαν σέ Ἡμερίδα πού διοργανώθηκε τόν προηγούμενο Ὀκτώβριο στήν Ἀθήνα. Σκοπός της νά κάνει ἀντιληπτή τήν ἀνάγκη νά ξαναβρεῖ τό κήρυγμα τή θέση πού τοῦ ἀναλογεῖ στή ζωῆ τῆς Ἐκκλησίας καί τοῦ κόσμου, καί ἔρχονται ὡς συνέχεια τοῦ Κυριακοδρομίου τῶν ἴδιων ἐκδόσεων, πού εἶχαμε παρουσιάσει παλαιότερα ἀπό τήν ἴδια στήλη. Πέντε κληρικοί καί δύο λαϊκοί, ὁ π. Εὐάγ. Γκανᾶς, ὁ ἀρχιμ. Θεοδ. Μαρτζοῦχος, ὁ π. Δημ. Μπαθρέλλος, ὁ π. Ἄντ. Πινακούλας, ὁ Βασ. Χαβάτζας, ὁ Στ. Ζουμπουλάκης καί ὁ Γ. Μποροβίλος ἀναφέρθηκαν, ὁ καθένας καλύπτοντας ἕνα τομέα, στό νεοελληνικό κήρυγμα καί τά κύρια ρεύματά του, σέ τρία παραδείγματα ξένων κηρύκων καί στούς προβληματισμούς, τά ἐρωτήματα καί τίς ἐμπειρίες τους. Κάθε κείμενο συνιστᾷ μία πολύ σοβαρή προσπάθεια ἐμβάθυνσης στά προβλήματα πού συνδέονται μέ τό παραμερισμένο αὐτό ἐπί δεκαετίες τώρα τμήμα τῆς λατρευτικῆς μας ζωῆς καί ταυτόχρονα ἀποβλέπουν ὅλα συλλογικῶς σέ παρακίνηση γιὰ ἀνανέωσή του μέσα ἀπό τήν δραστηριοποίηση τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου. Ὡς ἀποδέκτρια τοῦ κηρύγματος καί χωρίς εἰδικές θεολογικές γνώσεις, θά ἤθελα νά μοῦ ἐπιτραπεῖ νά ξεχωρίσω τό κείμενο τοῦ π. Βασιλείου Χαβάτζα, χωρίς νά ὑποτιμῶ κανένα ἀπό τά ἄλλα, ἀπλῶς καί μόνον, διότι ἐκφράζει αὐτά πού συχνά μέ ἐνοχλοῦν ὡς μετέχουσας τῆς θ. Εὐχαριστίας τήν ὥρα τοῦ κηρύγματος, δηλαδή ὁ χωρίς διάρθρωση λόγος πού, ἀρμενίζοντας ἀποστασιοποιημένος, δέν ἀκουμπάει στά κενά καί τίς πληγές μου, τήν ἔλλειψη καλλιέργειας τοῦ ὁμιλητῆ, πού εἶναι ἐμφανῆς ἀπό τά ἐπιστημονικά «κλισέ», μέ τά ὁποῖα θεωρεῖ ὅτι ἐντυπωσιάζει, ἀντὶ νά διδάσκει τόν ἀκροατή τήν ὁδό τῆς σωτηρίας, ἀποκαλύπτοντας οὐσιαστικά ἀδιαφορία γιὰ τήν διακονία του. Μιά σημαντική ἐργασία, πού εὐχόμεσθε νά ἐπιτύχει στούς στόχους τῶν συντελεστών της.

- Διακόνου Γεωργίου Κολιοῦ: *Γέρων Παῖσιος. Ἡ παιδαγωγική σκέψη του.* Ἐκδόσεις Ἐν πλῶ, Σύγχρονες ὁσιακές μορφές τῆς Ἐκκλησίας 2, Ἀθήνα 2009.

Μέ ἕνα κατ' ἐξοχήν πρωτότυπο θέμα καταπιάστηκε ὁ συγγραφέας στή μελέτη του αὐτή. Πρόκειται γιὰ τήν ἔρευνα καί τήν ἀξιολόγηση τοῦ διδακτικοῦ καί παιδαγωγικοῦ ἔργου τοῦ Γέροντα Παΐσιου, μιᾶς μορφῆς τοῦ 20οῦ αἰῶνα, ἡ ὁποία εἶναι

ιδιαίτερα αγαπητή σέ μεγάλη μερίδα πιστῶν τῆς ἐποχῆς μας. Ἐάν καί πολλά ἔχουν γραφῆ σχετικά μέ τήν βιωτή τοῦ Γέροντα Παΐσιου, ἡ πτυχή αὐτή τῆς προσωπικότητάς του δέν εἶχε τύχει τῆς προσοχῆς τῶν μελετητῶν του, δεδομένου καί τοῦ ὅτι δέν εἶχε ἀκαδημαϊκές γνώσεις. Τό γεγονός αὐτό δέν ἐμπόδισε νά διατυπώσει παραινέσεις πού διαπνέονται ἀπό τό ἐν Χριστῶ βίωμά του καί τήν ἐμπειρία του, πού προέρχεται ἀπό τήν χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅπως τονίζει ὁ συγγραφέας. Στό πρῶτο μέρος τοῦ βιβλίου παρουσιάζεται κατατοπιστική ἐξιστόρηση τῆς ζωῆς καί τῆς δράσης τοῦ Γέροντα Παΐσιου, στή συνέχεια ὁ συγγραφέας ἐπικεντρώνει τό ἐνδιαφέρον του στούς προσανατολισμούς τῆς ὀρθόδοξης χριστιανικῆς ἀγωγῆς καί εἰδικότερα τοῦ χριστοκεντρικοῦ προσανατολισμοῦ τῆς ἀγωγῆς, πού διακρίνει τήν σκέψη τοῦ Γέροντα, ἀναλύει τούς φορεῖς τῆς ὀρθόδοξης χριστιανικῆς ἀγωγῆς καί τά παιδαγωγικά μέσα στό ἔργο τοῦ παιδαγωγοῦ, ὁ ὁποῖος ὀφείλει νά ἀντιμετωπίζει τόν ἄνθρωπο ὡς πρόσωπο, ὡς εἰκόνα Θεοῦ. Ἡ μελέτη ὑποστηρίζεται ἀπό πυκνό ὑπομνηματισμό καί πλούσια βιβλιογραφία θέτοντας τήν μελέτη τῆς σημαντικῆς αὐτῆς πνευματικῆς μορφῆς τῶν ἀπροσανατόλιστων καιρῶν μας σέ βάση οὐσιαστική καί ἐπιστημονική.

○ *Καραμάρκου Ἀθανασίου: Ἱερός Καθεδρικός Ναός τοῦ Ἁγίου Νικολάου, Κοζάνη 2011.*

Ἐὸ Ἱ. Καθεδρικός Ναός τοῦ Ἁγίου Νικολάου στήν Κοζάνη, κτισμένος στό κέντρο τῆς πόλης, εἶναι ἕνα κτίριο-σύμβολο αὐτῆς καί τῆς ἱστορίας της, ἕνα μνημεῖο μέ ἰδιαιτερότητες, πού ὀφείλονται ἀκριβῶς στίς περιστάσεις τῆς ἐποχῆς πού οἰκοδομήθηκε. Συνήθως οἱ ναοί βρίσκονται σέ περιβλεπτά σημεῖα μιᾶς πόλης. Ἐὸ Ναός αὐτός, ἔτσι ὅπως κτίσθηκε, ἀρκετά μέτρα κάτω ἀπό τό ἐπίπεδό της γύρω πλατείας, στέκεται ἀδιάφυστη μαρτυρία τῶν περιπετειῶν τοῦ Γένους ἀλλά καί τῆς ἀποφασιστικότητάς του νά μήν ἀποστῆ τῆς πίστεως καί τῆς παράδοσῆς του, γι αὐτό καί ἔχει μεγαλύτερη ἀξία καί σημασία καί μάλιστα ὄχι μόνο γιά τήν πόλη ἀλλά καί γενικότερα γιά τήν ἐλληνική ἱστορία. Ἐὸ συγγραφέας τοῦ βιβλίου, φιλόλογος, ἐκθέτει μέ ἀποδεικτικά στοιχεῖα, ἔγγραφα, φερμάνια, ἐπιγραφές κ.λπ. αὐτή τήν ἱστορία τοῦ τόπου καί τῆς ἴδρυσης τοῦ ναοῦ, τό κεντρικό τμήμα τοῦ ὁποῖου θεμελιώθηκε τό 1664, μέ πρωτοβουλία τοῦ Χαρισίου Τράντα, ὁ ὁποῖος εἶχε ἀποκτήσει μεγάλη περιουσία στή Ρωσία καί εἶχε κατορθώσει νά ἐξασφαλίσει φερμάνι μέ τήν ἄδεια τῶν κατακτητῶν γιά τήν ἀνέγερση ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου στήν Κοζάνη. Στή συνέχεια σχολιάζει, μέ συνοδεία λεπτομεροῦς φωτογραφικοῦ ὕλικου, τήν ἀρχιτεκτονική ἐξέλιξη τοῦ μνημείου, τίς εἰκόνας, τίς τοιχογραφίες, τά ξυλόγλυπτα, τά ἀργυρᾶ σκευῆ καί τά ἄλλα κειμήλια καί περιουσιακά στοιχεῖα του, καθῶς καί τό πλούσιο ἐνοριακό καί φιλανθρωπικό ἔργο πού ἐπιτελεῖται ἀπό τούς ὑπευθύνους του. Ἐὸ ἀφιέρωση τοῦ Ναοῦ αὐτοῦ στόν θαλασσίνο ἅγιό της Ρωμιοσύνης σέ ἕνα τόπο κατ' ἐξοχήν ὀρεινό μαρτυρεῖ τήν γενικότερη ἀγάπη καί τόν σεβασμό στή μνήμη του.

- Τὴν 1.04.12 ὁ Σεβ. Λαγκαδᾶ κ. Ἰωάννης παρουσίασε στό χριστεπώνυμο πλήρωμα τόν νέο ἱερ. προϊστάμενο τοῦ Ἱ. Ν. Ἀγ. Κωνσταντίνου καί Ἑλένης Ἀσσήρου καί Ἀρχ. Ἐπίτροπο Ἀσσήρου, Πρωτ. π. Ἀλέξαν. Φίλλιο, πτ. τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. καί Διευθυντή τοῦ Ἰδιαιτέρου Γραφείου του. Παραλλήλως ὁ Σεβ. δέν παρέλειψε νά εὐχαριστήσῃ τόν ἀπερχόμενο, λόγω συνταξιοδοτήσεως, προϊστάμενο τοῦ Ἱ. Ναοῦ, Πρωτ. π. Θεόφιλο Τσολακίδη, γιά ὅσα προσέφερε κατά τήν διακονία του στήν περιοχή τῆς Ἀσσήρου, συμβάλλοντας στήν συγκρότηση ἐνορίας-προτύπου τῆς Μητροπολιτικῆς Περιφερείας Λαγκαδᾶ.
- Στίς 2.5.12 ὁ Σεβ. Φθιώτιδος κ. Νικόλαος, κατά τή διάρκεια τῆς Θ. Λειτουργίας στόν πανηγυρίζοντα Ἱ. Ν. Ἀγ. Ἀθανασίου Λαμίας, τέλεσε τήν εἰς Πρεσβύτερον χειροτονία τοῦ διακόνου π. Κων. Κουτσομπλή. Ὁ Σεβ. ἀνέφερε ὅτι ὁ π. Κωνσταντίνος δέχθηκε νά χειροτονηθεῖ ἄμισθος ἱερεύς σέ δύσκολες ἡμέρες καί τόνισε ὅτι ἡ πορεία τῆς Ἐκκλησίας δέν καθορίζεται ἀπό τήν ὑλική ἀμοιβή, οὔτε ἀπό τίς κυβερνήσεις καί τούς πολιτικούς, ἀλλά ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα, πού καθοδηγεῖ τήν Ἐκκλησία πρός σωτηρία τῶν μελῶν τῆς.
- Ἐξεδήμησε εἰς Κύριον σέ ἡλικία 81 ἐτῶν στίς 9.01.12, ἀλλά τό πληροφορηθήκαμε ἐσχάτως, ὁ Πρωτ. π. Ἰωάννης Καββαδίας, ἐπί πολλά ἔτη ἐφημέριος στήν Ἐνορία Ἀναλήψεως καί Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, στό Κανόνι Κερκύρας. Ἄφησε μνήμη ἀνθρώπου ἀπλοῦ, σεμνοῦ καί σεβάσμιου, ὁ ὁποῖος τήρησε μέχρι κεραίας ὅλα τά τοπικά ἤθη καί ἔθιμα τῆς Ἐνορίας καί τόν συνοδεύει ἡ ἀγάπη καί ἡ τιμή τῶν ἐνοριτῶν του.
- Ἐξεδήμησε εἰς Κύριον τό Μ. Σάββατο, ὁ συνταξιούχος κληρικός τῆς Ἱ. Μ. Φθιώτιδος π. Σεραφεῖμ Ράμμος. Ὁ μακαριστός καταγόταν ἀπό τό χωριό Νεοχώρι Τυμφρηστοῦ. Χειροτονήθηκε διάκονος καί πρεσβύτερος ἀπό τόν μακαριστό Μητροπολίτη Φθιώτιδος κυρό Δαμασκηνό.
- Τή χειροτονία νέου ἐθελοντῆ Διακόνου π. Σταύρου Μαλλιανοῦ, ἰδ. ὑπαλλήλου, τέλεσε στίς 13.05.12 στόν Ἱ. Ν. Μεταμ. τοῦ Σωτῆρος Βόλου, ὁ Σεβ. Δημητριάδος κ. Ἰγνατίος. Ἐπίσης στίς 27.05.12 τελέσθηκε στόν Ἱ. Ν. Ἀναλήψεως τοῦ Χριστοῦ ἡ χειροτονία τοῦ νέου Διακόνου Γεωρ. Λέκκα, φιλολόγου καί νομικοῦ, ἀπό τόν Σεβ. Περγάμου κ. Ἰωάννη, συλλειτουργούντων τῶν Σεβ. Ζιμπάμπουε κ. Σεραφεῖμ καί Δημητριάδος κ. Ἰγνατίου. Τέλος, στίς 4.06.12 χειροτονήθηκε σέ Διάκονο ἀπό τόν Σεβ. Δημητριάδος ὁ κ. Χρ. Ἀράπης στόν Ἱ. Ν. Μεταμ. τοῦ Σωτῆρος.

● Μέ λαμπρότητα τελέσθηκε τήν Κυριακή της Πεντηκοστῆς 3.06.12 ἡ εἰς Πρεσβύ-
τερον Χειροτονία τοῦ ἐπί πενταετία Διακόνου καί κατά τήν τελευταία διετία
Ἄρχιδιακόνου τῆς Ἱ. Μ. Χαλκίδος π. Μεθοδίου Φουντούλη. Τήν χειροτονία τέλεσε
κατά τή διάρκειά τῆς Θ. Λειτουργίας στό Ἱ. Προσκύνημα τοῦ Ὁσίου Ἰωάννου τοῦ
Ρώσου, στό Νέο Προκόπι Εὐβοίας, ὁ Σεβ. Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος, ὁ ὁποῖος στό
τέλος τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Γονυκλισίας τοῦ ἔδωσε καί τό ὄφρικό τοῦ Ἀρχιμανδρί-
του. Ὁ νέος Ἱερεὺς θά ὑπηρετήσῃ ὡς δεῦτερος ἐφημέριος τοῦ Ἱ. Προσκυνηματος
Παναγίας Φανερωμένης Ν. Ἀρτάκης, πλησίον τοῦ ἱερατικῶς Προϊσταμένου Ἀρχιμ.
Σεραφεῖμ Σπέη.

● Μέ τήν παρουσία τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ἐπιδαύρου κ. Καλλινίκου, τῶν ἀρχῶν
τῆς περιοχῆς καί πολλῶν πιστῶν, ἐορτάσθηκε ἐφέτος ἡ μνήμη τῶν Ἁγίων Πά-
ντων σέ φυσική σπηλιά ἀνατολικά τῆς συνοικίας Πρόνοια, τῆς μεγαλύτερης τοῦ
Ναυπλίου, ὅπου, ἄγνωστο πότε, διαμορφώθηκε ναός ἀφιερωμένος σ' αὐτούς, ὁ
πρῶτος κοιμητηριακός ναός τοῦ Ναυπλίου ὡς καί τό 1856. Στό δάπεδό του ὑπάρ-
χουν μαρμάρινες ἐπιτύμβιες πλάκες μέ ὀνόματα, ὑποδηλώνοντας τήν λειτουργία
του ὡς νεκροταφείου. Προφορικές παραδόσεις τόν θέλουν ὡς τόν μόνο πού εἶχαν
ἐπιτρέψει οἱ Τοῦρκοι νά λειτουργεῖ κατά τήν Τουρκοκρατία. Χρησιμοποιόταν κα-
νονικά ὡς ἐνοριακός ναός ἕως περίπου τό 1890, ὅποτε μετατράπηκε σέ παρεκκλή-
σιο τῆς Ἁγίας Τριάδος Ναυπλίου. Ὅπως καί κάθε χρόνο, τήν παραμονή τελέσθηκε
Ἀρχιερατικός Ἑσπερινός μέ ἀρτοκλασία, καί ἀκολούθησε ἡ λιτάνευση τῆς ἱερᾶς
εἰκόνας στά γραφικά δρομάκια τῆς περιοχῆς.

● Πανηγυρικά τελέσθηκε στίς 19.06.12 τό Ἱ. Παρεκκλήσιο τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου
Ἰούδα τοῦ Θαδδαίου, τῆς Ἱ. Μ. Παναγίας Μυρτιδιωτίσσης, Μετοχίου τοῦ Πα-
ναγίου Τάφου, στήν περιοχή τῆς Ἁγίας Μαρίνης Ἡλιουπόλεως, ἡ μνήμη τοῦ ἴσου
λιγότερο γνωστοῦ Μαθητῆ τοῦ Χριστοῦ.

● Τό Σάββατο 16 Ἰουνίου 2012 τελέσθηκε στό Καθολικό τῆς Ἱ. Μ. Κοιμ. τῆς Θε-
οτόκου Μάκρης Ἀλεξανδρουπόλεως ἡ Ἐξόδιος Ἀκολουθία τοῦ μακαριστοῦ γέ-
ροντος Πολυκάρπου Μαντζάρογλου πνευματικοῦ ὑπευθύνου τοῦ μοναχικοῦ βίου
τῆς Ἱ. Μ. Ἀλεξανδρουπόλεως, ὁ ὁποῖος ἐξεδήμησε στίς 15.06.12 σέ ἡλικία 83 ἐτῶν,
ἀφήνοντας τεράστιο πνευματικό ἔργο στόν τόπο, στήν Ἑλλάδα καί σέ χώρες τοῦ
ἐξωτερικοῦ. Στήν ἐξόδιο Ἀκολουθία παρέστησαν πολλοί ἀρχιερεῖς, κληρικοί, μο-
ναχοί καί πλῆθος κόσμου ἀπό διάφορα μέρη. Ἡ σορός του τοποθετήθηκε στόν τά-
φο δεξιά τοῦ Ναοῦ, πού εἶχε διαμορφωθεῖ εἰδικά γι' αὐτόν.

● Ἄγνωστοι ἀφαίρεσαν ἀπό τό ἐξωκλήσι τῆς Παναγίας Τσεμπεροῦς, τό ὁποῖο
ἀνήκει τήν Ἑνορία τοῦ Ἱ. Ν. Ἁγίου Νικολάου τοῦ Πάπαρι Ἀρκαδίας, τό φωτο-
βολταϊκό σύστημα ἠλεκτροφωτισμοῦ καί ἠλεκτροδοτήσεως, πού ἐξυπηρετοῦσε τίς
ἀνάγκες τῶν δύο Ναῶν καί τῶν βοηθητικῶν χώρων τους, κυρίως ὁμως τήν δυνατό-
τητα τῆς ἀνά πᾶσα στιγμή ἀντλήσεως νεροῦ σέ περίπτωση πυρκαϊᾶς ἀπό τίς δύο
μεγάλες δεξαμενές πού ἔχουν κατασκευασθεῖ ἐντός τοῦ προαυλίου τῶν δύο πανέ-
μορφων Ἱερῶν Ναῶν. Ἡ κλοπή τοῦ συστήματος, τό ὁποῖο εἶχε ἀγοραστεῖ ἀπό τό
ὕστερημα καί τήν ἀγάπη τῶν χριστιανῶν, ἔγινε ἀντιληπτή στίς 19.06.12.

ΕΦΗΜΕΡΙΑΚΑ

Πρωτ. Γεώργιος Βαμβακίδης,
Γενικός Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος
Ἱ. Μ. Ζιχνῶν καί Νευροκοπίου,
Ἐκπρόσωπος Τύπου Ι.Σ.Κ.Ε.

Σέ συνέχεια τῶν προηγουμένων τευχῶν τοῦ «Ἐφημερίου» παραθέτουμε στή συνέχεια τούς βασικούς μισθοῦς τῶν ὑπολοίπων βαθμῶν τῶν μισθολογικῶν κατηγοριῶν τῶν Ἐφημερίων.

Μέ τίς διατάξεις λοιπόν τῆς παρ. 3 τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ Νόμου 4024/2011 οἱ βασικοί μισθοί τῶν λοιπῶν βαθμῶν ὅλων τῶν κατηγοριῶν καθορίζονται ὡς ἑξῆς:

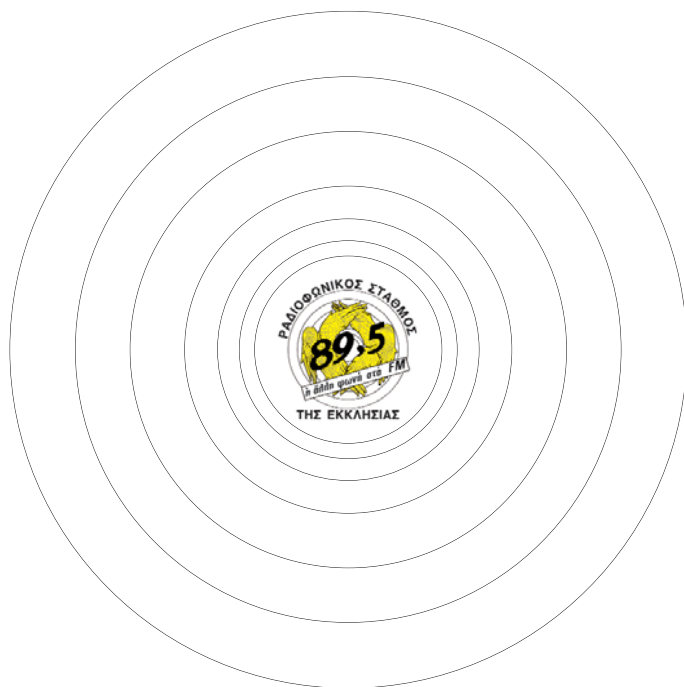
- 1ον) Τοῦ βαθμοῦ Ε' μέ προσαύξηση τοῦ βασικοῦ μισθοῦ τοῦ βαθμοῦ ΣΤ' σέ ποσοστό δέκα τοῖς ἑκατόν (10%) δηλ. τῆς ΥΕ κατηγορίας 780X10%, τῆς ΔΕ 858X10%, τῆς ΤΕ 1.037X10% τῆς ΠΕ 1.092X10%.
- 2ον) Τοῦ βαθμοῦ Δ' μέ προσαύξηση τοῦ βασικοῦ μισθοῦ τοῦ βαθμοῦ Ε' σέ ποσοστό δέκα πέντε τοῖς ἑκατόν (15%) κατά τό παράδειγμα τῆς παραπάνω παραγράφου.
- 3ον) Τοῦ βαθμοῦ Γ' μέ προσαύξηση τοῦ βασικοῦ μισθοῦ τοῦ βαθμοῦ Δ' σέ ποσοστό δέκα πέντε τοῖς ἑκατόν (15%).
- 4ον) Τοῦ βαθμοῦ Β' μέ προσαύξηση τοῦ βασικοῦ μισθοῦ Γ' σέ ποσοστό εἴκοσι τοῖς ἑκατόν (20%).
- 5ον) Τοῦ βαθμοῦ Α' μέ προσαύξηση τοῦ βασικοῦ μισθοῦ Β' σέ ποσοστό δέκα τοῖς ἑκατόν (10%).

Σχετικά μέ τούς βαθμούς τῶν μισθολογικῶν κατηγοριῶν (ἀρχικοί-καταληκτικοί) ἔχουμε δημοσιεύσει σέ προηγούμενα τεύχη τοῦ «Ἐφημερίου» καί στά ὁποῖα παραπέμπουμε ὅλους τούς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς μας πού ὑποβάλλουν καθημερινῶς σχετικά ἐρωτήματα.

Μέ μία προσεκτική παρακολούθηση στά μέχρι σήμερα δημοσιευμένα κείμενα τοῦ «Ἐφημερίου» σχετικά μέ τά μισθολογικά, ἔχει τή δυνατότητα ὁ κάθε κληρικός νά γνωρίζει τήν ἀκριβῆ σημερινή μισθολογική του μηνιαία ἀποδοχή.

Είδοποίηση για τούς παραλήπτες τοῦ περιοδικοῦ «Ἐφημέριος»

Ἐνημερώνουμε τούς κληρικούς ἀναγνώστες τοῦ «Ἐφημερίου» ὅτι λόγω τοῦ τριπλασιασμοῦ τῆς ἀξίας τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν καί τῆς εὐρύτερης δυσμενοῦς οικονομικῆς καταστάσεως, τά Ἐκκλησιαστικά Περιοδικά ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ καί ΕΚΚΛΗΣΙΑ, μέ ἀπόφαση τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πρὸς τό παρόν δέν θά ἀποστέλλονται μέ τά Ἑλληνικά Ταχυδρομεῖα στήν διεύθυνσή σας, ἀλλά στίς κατά τόπους Ἱερές Μητροπόλεις, προκειμένου νά διανέμονται κατά τίς Ἱερατικές Συνάξεις στούς δικαιούχους Ἐφημερίου.

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχυ. Γραφείο
Κ.Ε.Μ.Π. ΚΡ
Αριθμός Αδείας
10

ΕΝΤΥΠΟ: ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1856/2004 Κ.Ε.Μ.Π. ΚΡ
ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΤΑ 01 2355

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.)
Ίω. Γενναδίου 14 115-21 Άθήναι
Τηλ. 210-72.72.253. Fax: 210-72.72.251
ISSN 1105-7203